

Významný pedagog „Otec a učitel mládeže“

Jana Záleská

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana ZÁLESKÁ**
Osobní číslo: **H118651**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Významný pedagog "Otec a učitel mládeže"**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na život, dobu a odkaz Giovanni Bosca,
- na jeho výchovnou činnost dětí a mládeže,
- na saleziánská centra ve světě a v ČR,
- na gymnázium dona Bosca v Šaštíně - Stráží.

Součástí práce bude kvalitativní výzkum s využitím metody řízeného rozhovoru.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Bosco, T. Don Bosko. Portál: saleziánské nakladatelství v Praze, 1991.

Bosco, D. Můj život pro mladé. Praha: Portál, 2007.

Job, P. Čerpajme z moudrosti dona Bosca. Oto Németh, 1998.

Schiélé, R. don Bosco. Praha: Portál, 1999.

Štechová, M. Život světcův – svatý don Bosco. Praha: Nakladatelství A. Neuberta v Praze, 1937.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

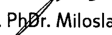
Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně 6. 4. 2014.....

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíádné k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce je zaměřena na život a odkaz Giovanni Bosca. Zabývá se jeho dětstvím, snem stát se knězem a posláním učitele mládeže, vznikem řádu Salesiánů, jejich výchovnou činností, vznikem salesiánů na Moravě a v Čechách.

Klíčová slova:

Bosko, Salesián, mládež, odkaz, kněz, vychovatel.

ABSTRACT

This work is focused on the life and legacy of Giovanni Bosco. It deals with his childhood, his dream to become a priest and his mission of being a teacher of the young, it deals with the origin of the Salesian Order, their educational activities, the origin of the Salesians in Moravia and Bohemia.

Keywords:

Bosko, Salesian, the young, legacy, priest, educator.

Děkuji doc. PhDr. Miloslavu Jůzlovi, Ph.D. za užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování bakalářské práce. Chtěla bych také poděkovat své rodině, která mne po celou dobu studia morálně podporovala, čehož si velice vážím.

„Jestli chceš zasvětit svůj život něčemu dobrému a velmi ušlechtilému, něčemu svatému, přímo božskému, tak vychovávej mládež.“ (svatý Jan Bosko)

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 ČLOVĚK A SVĚTEC.....	10
1.1 DĚTSTVÍ A VÝCHOVA V RODINĚ	10
1.2 ŠKOLNÍ A STUDENTSKÁ LÉTA	13
1.3 ZRALÝ, TVŮRČÍ VĚK	17
1.4 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI V ŽIVOTĚ GIOVANNI MELCHIORRE BOSCA.....	21
2 VZTAH KE SVATOSTI, MODLITBĚ A SVÁTOSTI.....	35
2.1 POJEM SVATOST	35
2.2 S BOHEM V MODLITBĚ A ČINNOSTI.....	36
2.3 SVÁTOST SMÍŘENÍ, EUCHARISTIE A SVÁTOST KNĚŽSTVÍ	37
2.4 MARIÁNSKÁ ÚCTA DONA BOSKA A JEHO ODDANOST PAPEŽI.....	38
3 SALESIÁNSKÁ RODINA DONA BOSKA.....	39
3.1 SPOLEČENSTVÍ V SALESIÁNSKÉ RODINĚ	39
3.2 ZAPOJENÍ DO SALESIÁNSKÉ RODINY	40
3.3 CHARAKTERISTICKÉ RYSY SALESIÁNŮ	41
3.4 VE SLUŽBĚ SPOLEČENSTVÍ SALESIÁNSKÉ RODINY	44
3.5 DÍLO SVATÉHO DONA BOSKA V ČECHÁCH A NA MORAVĚ	45
3.6 SALESIÁNI MÉMU SRDCI BLIŽŠÍ.....	47
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	49
4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	50
4.1 ÚVOD.....	50
4.2 CÍL VÝZKUMU A JEHO VÝZNAM	50
4.3 METODA VÝZKUMU	50
4.4 POPIS ZKOUMANÉHO VZORKU	50
4.5 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDŮ VÝZKUMU	51
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

Každý světec je Boží dar lidstvu. Platí to i o Donu Boskovi, zemřel před více jak sto třiceti lety, ale je dosud živou skutečností. Jeho poslání nikdy neskončí, protože na světě bude stále opuštěná mládež. Milost v něm působila již od dětství až do smrti. Prvním darem pro něj byla matka. Když se stal knězem, varovala jej: „Jestli zbohatneš, nikdy nevkročím pod tvou střechu.“ Po celý život jej provázela chudoba, nepochopení a utrpení všeho druhu. Považoval je za živné látky, které pomohly semeni vzklíčit, vyrůst, vydat květy a bohaté ovoce. Dostal i mimořádné dary, například citlivé srdce pro potřeby mládeže, jasná poučení ve snech a moc konat divy. Dovedl vidět znamení doby. Pomáhal, kde bylo třeba, ukazoval cestu a vracel radost. Na konci života přesto smutně přiznával, že by byl vykonal mnohem více dobra, kdyby měl větší víru. Don Bosko měl výjimečné nadání, rozum mu říkal: staň se profesorem. Ale srdce oponovalo: buď raději otcem opuštěných a chudých. Rozum naváděl: máš rád historii, zasvěť svůj život vědě, ale srdce jej ujišťovalo, že nejlépe je možno naplnit život službou nejpotřebnějším. Rozhodujícím motivem nebylo pouze srdce, ani rozum. Anténa jeho duše se neustále pokoušela být v kontaktu s Pánem. Proto jej následoval a vším sledoval spásu duší. Jeho životní heslo bylo DEJ MI DUŠE, OSTATNÍ SI VEZMI.

Cílem bakalářské práce bude upozornit na význam salesiánského hnutí pro sociální pedagogiku v čele Giovannim Boscem.

Narodil se v roce, kdy končila Napoleonova sláva u Waterloo, byl současníkem Bedřicha Smetany, Boženy Němcové, Řehoře Mendela, Viktora Huga, Abrahama Lincolna. Na kněze byl vysvěcen v roce, kdy Karel Marx promoval na doktora. Kraj, který ho kolébal v dětství a který sledoval jeho růst, nezdary i úspěchy, byl Piemont. Středem veřejného života byl Turín. Stal se kolébkou díla Dona Boska a jeho salesiánské rodiny.

Následujícími stránkami nechci oslavovat moderního světce. Žádnou slávu nikdy nehledal, pouze se domnívám, že bližší poznání jeho života může v lecčem prospět.

Svatý Done Bosko, ochraňuj naši mládež a naše rodiny!

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ČLOVĚK A SVĚTEC

1.1 Dětství a výchova v rodině

Každý člověk je dítětem své doby, svého kraje a okolí, ve kterém vyrostl, žil, působil. Svatý Don Bosko se narodil v Itálii, v kraji, kde se rozkládalo někdejší vévodství piemontské, které bylo částí království sardinského. V jeho hlavním městě Turíně prožil sv. Jan Bosko většinu svého života.

Narodil se 16. srpna 1815, v Morialdu, místí části Castelnova d'Asti. Jeho rodiče, František Bosko a Markéta Occhionová byli rolníci, kteří si vydělávali poctivou prací. Tatínek měl domek a několik políček v Becchi, dědince, která byla vzdálena od Castelnova asi 5 km. Domek obývalo šest obyvatel: manželé, babička a tři chlapi. Nejstarší z dětí se jmenoval Antonín a byl z prvního manželství, druhý byl Josef a nejmladší Jan. Rodinný život u Bosků byl i přes chudobu šťastný. Výtěžek z pole však nestačil na výživu početné rodiny a proto otec chodil k sousedům jako nádeník. Přesto byl otec člověk, který se dokázal o svou rodinu postarat.

Když dosáhl Jeník dvou let, postihla rodinu tragédie. Tatínek zemřel. *„Na tyto dny mám pouze jedinou vzpomínku, první v mém životě: všichni vycházeli z místnosti, ve které zemřel můj tatínek, ale já jsem nechtěl jít za nimi. Maminka mi řekla: Pojď, Jeníku, pojď semnou. Nepůjde-li tatínek, nepůjdu ani já, odpověděl jsem. Ubohý chlapče, už nemáš tatínka.“*¹ V tak mladém věku Bosko ještě nedokázal pochopit, jak obrovské neštěstí je přijít o otce.

Do stejného období sahá i druhá Jeníkova vzpomínka. V roce 1817 postihla Piemont veliká bída, kdy na jaře přišli mrazy, pak sucho, nic se neurodilo. V kraji nastal hlad. Turín se stal obleženým městem. Všichni vesničané se zde shromažďovali a žadonili o jídlo. Když Jeníkova rodina neměla žádné potraviny, musel pomoci soused, který chodil obstarávat nějaké jídlo, které vzhledem k vysokým cenám nemohl koupit. Na všechny padla hrůza, neměli co jíst. Jeníkova maminka tím velice trpěla. Smrt, nejistota, hlad, to byly první vzpomínky dítěte, které se stalo otcem sirotků a poskytovalo ve svých domovech chléb chudým hochům. Malá tragédie Jeníkovy rodiny byla ale výsledkem velké tragédie, která postihla v těch letech Evropu.

¹ IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. Můj život pro mladé. Portál, s.r.o. Praha 2007. s. 15 ISBN 978-80-7367-2478

Jeníkovy první vzpomínky na tuto dobu byly smrt, hlad a nejistota. V roce 1789 propukla Francouzská revoluce a tím se změnila celá podoba světa. Celá Evropa se strchovala, nedokázala si představit, co přinesou další léta. Také Itálie se obávala o další vývoj a snažila se myslet na lepší budoucnost. Všichni lidé se dožadovali svých práv. Žádali, aby se zrušili výsady šlechty a vyššího duchovenstva. Žádali svobodu a rovnost. Střídala se rozhodnutí spravedlivá a krutá. Pařížský lid sesadil krále Ludvíka XVI, ten byl i s rodinou uvězněn a nakonec byl za zradu popraven. Byla nastolena vláda hrůzy. Lidé se popravovali a byli likvidováni bez spravedlivých soudů. Tato revoluce zasáhla i církve. Nesměli se sloužit bohoslužby, zavírali se kostely, kněží nesměli působit a byli pronásledováni. Evropa byla zoufalá. Neplatil žádný řád, jen násilí.

Tato zoufalá doba skončila v červenci 1794, kdy byli popraveni vůdci Robespierre a Saint Just. Vlády se ujali boháči. Roku 1796 pod vedením Napoleona Bonaparte vtrhla do Itálie revoluční armáda. Porazila rakouské sbory. Království sardinské – Piemont, Savojsko a Sardinie padlo a král byl nucen odejít do exilu. Postavil novou armádu a táhl na Rusko. Nakonec po stodenní vládě v bitvě u Waterloo skončila jeho sláva.

Bosko se narodil na počátku epochy, která se nazývala obnova. Bylo to období velkého nepochopení. Králové se vraceli do svých království. Vznikala nová buržoazní třída. Lidé mohli více cestovat, rozvíjeli se obchody, lidé se snažili více vzdělávat, byla uzákoněna povinná školní docházka. Také zemědělství a průmysl začínal vzkvétat.

Od dětství měl Jeník kladnou povahu. Rád dělal lidem radost, a když mohl někoho potěšit, byl nesmírně rád. Velice si všímal ostatních lidí, rád všechny pozoroval. Byl například překvapený, když potkal nějakého kněze, kterého s nadšením dětské vroucnosti pozdravil, ale kněz si jej ani nevšiml. Ptal se své matky, jestli má kněz rád chlapce. Ta mu odpověděla, že kněz má určitě jiné starosti, než aby si všímal dětí. Ale Jeník mínil, že musí být přece snadné být knězem a dělat chlapcům a ostatním dětem radost. A zde se vlastně poprvé setkáváme s něčím, co jej provázelo celý život. Jeník vzpomíná: „*Když jsem byl ještě hodně malý, naučila mě maminka prvním modlitbám. Jakmile jsem byl schopen se přidat ke svým bratrům, chtěla, abych si s nimi ráno i večer klekl a modlili jsme se spolu třetinu růžence a jiné modlitby.*“² Další jeho vzpomínka je spojena se svatou zpovědí: „*Pamatuji si, že mě připravila k první zpovědi. Šla se mnou do kostela, nejprve se sama*

² IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. Můj život pro mladé. Portál, s.r.o. Praha 2007. s. 16 ISBN 978-80-7367-2478

vyzpovídala, pak mě svěřila zpovědníkovi a nakonec mi pomohla s díkyčiněním. Pomáhala mi tak dlouho, až byl kněz přesvědčen, že jsem schopen se dobře vyprávět sám.“³

Můžeme tedy říci, že základem výchovy Jeníkovy matky byl Pán Bůh. Matka Markéta neuměla psát, číst, ale znala svaté Písmo a své děti trpělivě a s láskou učila. Vychovávala své děti k počestnému životu a to svým přístupem, poctivostí a také k práci. Všichni museli pracovat. Nikdy své děti neuhodila, ale byla velmi přísná. Za práci, kterou chlapci vykonali, byli odměněni sladkostí, kterou maminka kupovala ve městě na trhu.

Matka Markéta byla velmi mladá, když zemřel její manžel. Nebyl nikdo, s kým by se podělila o své starosti. Věděla, že naříkáním se nic nevyřeší. Nepoddala se smutku, ale snažila se dětem nahradit otce a být i přes velmi pracující ženu především matkou svých synů. Matka Markéta měla dar vyrovnanosti. Byla laskavá, vyrovnaná, chápatelká, ale neomlouvala nedostatky svých synů. Ráda si se syny povídala. Ti, neměli žádné zábrany, protože věděli, že pokud se sami k čemukoliv přiznají, nebudou potrestáni. Její největší péče byla výchova dětí. Sama sice neměla školní vzdělání, ale byla vychována rodinou a kostelem.

Boskovu dráhu kněze také ovlivnil sen, který se mu zdál v devíti letech a ukázal jeho životní dráhu. Zdálo se mu, že venku za domem jsou chlapci, kteří byli vulgární, zlí. Chtěl jim domluvit a pokárat je, ale najednou se objevil muž, který Boskovi řekl: „*Musíš si z nich učinit přátele dobrotou a láskou, ne bitím. Dej se s nimi do řeči a vysvětlí jim, že hřích je něco špatného, zatímco přátelství s Pánem je vzácné dobro.*“⁴ Tento sen hned ráno vyprávěl matce, bratrům, babičce, ale jen matka tento sen vnímala tak, jak si Jeník přál.

Často matka Jeníka sledovala a vnímala jeho touhu být knězem. Mnohokrát s ním o jeho lásce k Bohu hovořila, ale také věděla, že poslání být knězem je velice náročné povolání. Jeník ji utvrzoval ve svém rozhodnutí: „*Poslouchejte, maminko, kdybych se mohl stát knězem, zasvětil bych celý svůj život dětem. Přivábil bych je k sobě. Miloval bych je a snažil bych se, aby mě měly rády. Dobře bych jim radil a oddal bych se celé spáse jejich duší.*“⁵ Už více se s rodinou o těchto věcech nebavil. Když však přijel do Říma a snažil se založit řád salesiánů, byl papež velice ochotný Jana vyslechnout a vlastně poprvé

³ IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. Můj život pro mladé. Portál, s.r.o. Praha 2007. s. 16 ISBN 978-80-7367-2478

⁴ IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. Můj život pro mladé. Portál, s.r.o. Praha 2007. s. 17 ISBN 978-80-7367-2478

⁵ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 25

vypravoval svůj sen. Papež mu řekl, aby všechno podrobně sepsal a také, že jednou tento sen bude pro salesiánské spolubratry hnacím motorem.

1.2 Školní a studentská léta

„ V kolika letech jsem se začal zabývat dětmi? Ptali jste se mě na to mnohokrát. Mohu říct, že již v deseti letech jsem dělal, co se dalo. Byla to jakási sváteční oratoř. Byl jsem hodně malý, ale snažil jsem se pochopit sklony svých kamarádů. Zadíval jsem se někomu do tváře a dokázal jsem rozpoznat, jaké měl v hlavě plány. Díky tomu mě chlapci mého věku měli velice rádi a zároveň se mě báli.“⁶ Ve svých vzpomínkách Bosko ke svému mládí ještě uvádí, že každý chlapec z jeho okolí se chtěl s ním kamarádit a chtěl ho mít za přítele a pokaždé, když vznikly rozepře, byl on ustanoven soudcem, který konflikty vždy rozhodoval. Jeník byl velmi chytré a zvědavé dítě. Měl velký zájem, aby mohl chodit do školy a Markéta ho v tom velice podporovala. I když nejbližší škola byla hodinu od domova v Castelnovu, chtěla, aby si osvojil základy vzdělání. S touto myšlenkou se nemohl smířit nevlastní bratr Antonín, který měl selské myšlení a panskému učení nerozuměl. Markéta ustoupila, ale svého snu se nevzdala a o rok později již Jeník docházel do školy kaplana P. Josefa Lacquy v Caprigliu, kde se velice rychle naučil číst. Svou šikovností ve čtení si získal doma v Becchi ostatní obyvatele. Byli překvapení, jak procítěně čte a tak jej zvali k sobě domů, aby jim předčítal.

V tomto období začala Markéta připravovat Jeníka ke svatému přijímání, posílala ho i na učení katechismu do Castelnova. I zde byl neobyčejně šikovný a všechny přednášky si doslova zapamatoval a poté je opakoval doma mamince. Ta mu říkala: „ *Jeníku, Pán Bůh ti chystá nesmírný dar, ale připravuj se dobře na jeho přijetí. Zpovídej se zbožně, nikdy nic ve zpovědi nezatajuj, všeho zlého lituj a slib Pánu Bohu, že se přičiníš, abys byl čím dál tím hodnější.*“⁷

Láska k Bohu se v Jeníkovi rozhořela ještě více. Jeho touha stát se knězem byla veliká, ale věděl, že jeho sen se mu nemůže splnit, protože studie stály hodně peněz, které jeho rodina neměla. V té době probíhali misie v Buttiglieře, kam putovalo i několik lidí z Becchi, mezi nimi i malý Bosko. Jednou z kázání si Jeníka všiml jeden starý kaplan, kterého zaujal. Když se ho zeptal odkud je a jak se jmenuje, také proč nechodí do školy, uslyšel od

⁶ IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. Můj život pro mladé. Portál, s.r.o. Praha 2007. s. 22 ISBN 978-80-7367-2478

⁷ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 28

chlapce upřímné odpovědi: „*Chtěl bych chodit do školy, abych mohl studovat a neztrácet čas. Proč bys chtěl studovat? Abych se stal knězem. Proč chceš být knězem? Abych se sblížil s chlapci, mohl k nim mluvit a učit se s nimi náboženství. Když se o ně nikdo nebude starat, stanou se špatnými.*“⁸ Takovou odpovědí byl kaplan Calosso velice překvapen a domluvil se s chlapcem, že jej bude sám učit, ale nejprve musí přijít i s maminkou k němu domů na domluvu.

Když začal malý Jeník docházet k donu Calossovi, pocítil k němu důvěru. Svěřoval se mu se svými přáními, sny a myšlenkami. Cítil, že má svého vůdce a přítele své duše. Ten jej nutil, aby více chodil ke zpovědi a na mše svaté, aby více rozjímal a ponořil se do duchovního světa. Veškerý volný čas začal Bosko trávit se svým učitelem, pomáhal mu při mších svatých. Začal se učit italsky, později i latinu. „*Byl jsem šťastný. Zdálo se mi, že se mi splnila všechna přání. Nové neštěstí a těžké utrpení však všechny mé naděje zbořily.*“⁹

Do Jeníkovi radosti z učení zasáhl opět nevlastní bratr Antonín. Markéta chtěla předejít různým komplikacím, vypořádala majetek synů, Antonín se odstěhoval z domu a Jeník se mohl v klidu věnovat učení. „*Don Calosso byl pro mne*“ napsal Don Bosko později, „*andělem Božím. Měl jsem ho rád víc než otce, modlil jsem se za něj neustále. U něho jsem pokročil ve studiích za den více, než bych byl doma pokročil za týden.*“¹⁰

Jeníkova bezstarostnost však netrvala dlouho. V listopadu 1830 umírá jeho učitel, kaplan Calosso a Jeník se ocitá opět sám bez svého věrného přítele a co více, má strach, jak to bude dál s jeho studiem. Maminka Markéta vnímala Jeníkovi obavy, cítila jeho touhu po dalším vzdělávání. Nakonec se na Jeníka usmálo štěstí a začal navštěvovat školu v Castelnovu. I když šla škola Jeníkovi výborně, musel se zde kvůli svému zevnějšku a své šikovnosti vyrovnat s posměchem svých spolužáků. Tuto situaci nesl těžce, ale měl oporu ve svém kantorovi, donu Emanueli Viranovi, kterého si získal svojí snahou. Bohužel don Virano byl přeřazen do nové farnosti a do školy přichází nový učitel, který není schopen udržet ve třídě pořádek, klid a vše, co se Jeník naučil, ztratil díky špatnému vedení nového učitele. Naštěstí se změnil jeho vztah se spolužáky, kteří si jej začali vážit a můžeme říct, stali se kamarády.

⁸ ŠTECHOVÁ Marie. Život světcův, Svatý Jan Bosco, nakladatelství A. Neuberta v Praze 1937. s. 65, 66

⁹ IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. Můj život pro mladé. Portál, s.r.o. Praha 2007. s. 28 ISBN 978-80-7367-2478

¹⁰ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977 s. 36

I přes všechny trable, které Jeníka v Castelnuovu provázely, nemohly zastínit jeho touhu spojit jeho život s Bohem. Byl ale nemile překvapen chladným a zdrženlivým chováním kněží, které vídal. „*Nemohl jsem se s tím smířit. Jestli se stanu někdy knězem, říkal jsem si, budu si počínat zcela jinak. Budu chodit mezi hochy a pokaždé jim řeknu nějaké vhodné slovo pro povzbuzení.*“¹¹

Začátkem listopadu roku 1831 odchází Bosko studovat do Chieri, kde prožil na studiích celkem 10 let. Díky své bystrosti a dobré paměti procházel ročníky gymnasia rychleji než ostatní spolužáci. I zde v Chieri se kolem Jeníka vytvářeli skupinky chlapců, které svou přirozeností vábil k sobě. Svá studia na gymnasiu popisuje: „*Nezapírám, že jsem mohl více studovat, ale přiznávám se, že mi stačilo, když jsem dával ve škole pozor. Co jsem přečetl, to jsem si pamatoval.*“¹²

Roky studia na gymnasiu se chýlila ke konci a Bosko na radu svého dávného přítele požádal o přijetí do kněžského semináře. Z Jeníka se stal chytrý a šikovný mladý muž. Připravoval se na dráhu kněze a velice usiloval o to být dobrý otec svých oveček. Jaká jeho dráha bude? Jakou stopu v mladém člověku zanechává jeho rodný kraj? Dle vyjádření příbuzného našeho světce můžeme říci, že Piemont'an je rozvážný člověk, je klidný, řídí se citem, umí ovládat svou mysl. Všechny nápady ihned realizuje, vnímá opravdovost a syrovost života. Je věrný, milý, vytrvalý, ale dokáže být i bojovník, který hájí svoji čest a majetek. Můžeme říci, že Don Bosko díky piemontskému původu oplýval těmito vlastnostmi, dokonce jeho houževnaté chování hraničilo až s paličatostí. Navíc dostal od Boha dar upřímného srdce, které milovalo všechny chlapce a snažilo se je vést spořádaným s Bohem spojeným životem. Jan Bosko oplýval darem odvážné víry, kterou poháněla láska. Z toho důvodu mu mnoho kněží nebylo schopno porozumět. Byl pro ně zvláštní.

Dne 30. října prošel Bosko dveřmi kněžského semináře a tím začala jeho kněžská životní pouť. Na studiích strávil celkem šest let, které byly pro něj velmi poučné a bohaté na zkušenosti. Jeník byl velmi šikovný a vnímavý, v semináři se mu velmi dařilo, byl premiant. Věrně plnil všechny úkoly a povinnosti. Jeho největší vášní byly knihy. Vždy, když měl volnou chvíli, usedal a rozjímal s knihou. Jeho největší vášní byl dějepis církve.

¹¹ BOSCO Teresio. Don Bosko, Portál, salesiánské nakladatelství v Praze r. 1991. s. 49

¹² ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 44

Také mezi spolužáky byl velmi oblíben, každý chtěl být jeho kamarád a přítel, byl ochoten naslouchat jejich problémům, vždy se snažil být pro ně přínosem. Často jim musel vysvětlovat látku z přednášek, které nerozuměli. Byl také oblíbený v seminární nemocnici, kde uměl nemocného pohladit svým vyprávěním a milou povahou. *„Byl zbožný, ale nemiloval zvláštnosti. Úkony jeho zbožnosti byly prosté, praktické, ale plny hluboké víry a lásky k Bohu. A takovou zůstala jeho zbožnost po celý život.“*¹³

Nikdy nebyl smutný, rád bavil okolí svými žerty, nestěžoval si na těžké chvíle ve svém životě. Vše ve svém životě bral tak, jak mu Bůh dopřával. Jeho svatost se ale nezrodila hned, musel se často přemáhat. V životě se řídil předsevzetími, které si při vysvěcení zapisoval do svého sešitu, který celý život opatroval.

Šest let Boskova studia se chýlilo ke konci a roku 1840 byl vysvěcen na podjáhna a roku 1841 dosáhl jáhenského svěcení. Konečně nadešel významný den v Boskově životě. V sobotu 5. června roku 1841 byl vysvěcen na kněze a den poté sloužil svoji první mši svatou v Turíně. Jeho první mše svatá v rodném kraji byla slavena na slavnost Božího těla. V podvečer, když přicházel k rodnému domu, vzpomněl si na svůj dětský sen, který určil jeho dráhu kněze. Byl dojatý. Jeho matka byla na něj velmi hrdá a její slova, která pronesla, si v srdci nesl až do konce svého života: *„Jsi knězem a sloužíš mši svatou. Jsi od této chvíle blíže Pánu Ježíši. Nezapomínej však, že začít sloužit mši sv. znamená začít trpět. Nepovšimneš si toho hned, ale časem pochopíš, že ti tvá matka řekla pravdu. Vím jistě, že denně se budeš za mě modlívát, dokud budu živa, i po mé smrti a to mi stačí. Ode dneška se starej jedině o spásu duší, na mne nemysli! Vzácná slova svaté kněžské matky.“*¹⁴

¹³ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 57

¹⁴ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 61

Obrázek 1 Don Bosko

Zdroj: www.sdb.cz

1.3 Zralý, tvůrčí věk

Po vysvěcení byly Boskovi nabídnuty tři místa na své působení. Jelikož rozhodování bylo těžké, odešel se poradit se svým rádcem do Turína, Donem Cafassem. Ten vnímal, že Boskovo poslání bude zapotřebí daleko za hranicemi farnosti a nabádal ho, aby nastoupil do církevního konviktu. Tak Don Bosko vstoupil 3. listopadu 1841 do Kněžského ústavu. Zde se setkal nejen s mladými pilnými dělníky, ale poznal i mládež, která se potulovala po městě a neměla žádnou práci. Vnímal zanedbané rodiny, které žili v nevyhovujícím prostředí, bylo slyšet klení, hádky a křik. Byl z této situace velice smutný a snažil se hledat řešení. Vzpomněl si na svůj sen, který měl v devíti letech a při modlitbách prosil Pannu Marii o pomoc. Při jedné ze svých mší svatých se do sakristie dostal mladý chlapec jménem Bartoloměj. Kostelník jej chtěl nejdříve vyhnat, ale Bosko se chlapce zastal a tím si ho získal. Bartoloměj slíbil, že příště přijde znovu a přivede i ostatní kamarády. „*Don Bosko pochopil v tu chvíli takřka pudově, že začíná velké dílo jeho apoštolátu několik kroků od svatostánku. Poklekl a poprosil vroucím Zdrávasem Neposkvrněnou Pannu o požehnání svého díla a o záchranu mladé duše, kterou měl před sebou.*“¹⁵ Další neděli

¹⁵ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 66

již přišlo dalších osm chlapců, za měsíc jich bylo skoro třicet a brzy již celá stovka. Tak vznikla oratoř. Veškerý svůj volný čas věnoval Bosko chlapcům. Bylo umožněno, aby ke svým setkáním využívali dvůr v Ústavě, kde si s nimi povídal, hrál, vzdělával je, dokonce je učil i zpívat. A píseň, kterou chlapci při mši svaté s názvem *Lodate Maria* předvedli, se zpívá dodnes.

V létě roku 1844 skončil pro Boska tříletý pobyt v Kněžském ústavu. Na přímlovu dona Cafassa byl Bosko ustanoven druhým duchovním správcem v sirotčinci markýzy Barolové. Nejprve nevadilo, že za Boskem chodí jeho chlapci, ale při častějších stížnostech se rozhodl shromažďovat chlapce na louce u hřbitova svatého Petra, kde stála malá kaple. Ale ani zde nemělo setkávání dlouhého trvání. Velké množství chlapců vadilo okolnímu obyvatelstvu a také ostatním kněžím. Nakonec za podpory arcibiskupa mohl Bosko u markýzy Barolové zřídit kapli. Tak vznikla první oratoř, která byla pojmenovaná Oratoř svatého Františka Saleského. V prosinci 1844 je se svolením biskupa posvěcena kaple, po které Bosko s chlapci toužili. S dojetím slouží mši svatou. „ *Při mši pláču radostí, protože mi oratoř připadá už jako hotová věc. Konečně budu moci shromažďovat nejopuštěnější kluky, zvláště ty, kteří jsou nejvíc vystaveni nebezpečí ulice. Tolik bych jim chtěl pomoci, aby se stali Ježíšovými přáteli.*“¹⁶

I přes fungování oratoře se musel nakonec Bosko se svými chlapci odstěhovat. Na základě povolení byla přestěhována do kostela svatého Martina u Městských mlýnů. Žádný z nich si ale nedovedl představit, jestli tohle bude konečná zastávka nebo zde budou jen na přechodnou dobu. Opět ale přišly potíže, bylo zakázáno slavení mší svatých, nesměli chodit ke svatému přijímání, nesměli si hrát, povíдали se o nich znepokojivé řeči. Nakonec i odtud byli vykázáni. Začala doba nejistoty, potíží, stížností od úřadů, nepochopení u svých kolegů. Nakonec se na ně usmálo štěstí. Pronajali si kůlnu od jistého Františka Pinardiho, který jim ji za nízký nájem uvolnil. Přišla radost, nadšení. Chlapci i Bosko byli vděční a pustili se i s Františkem do oprav. Na velikonoční neděli, 12. dubna 1846 vítal rozzářený Bosko své chlapce na první slavnosti mši svaté v novém domě. „ *Jen Bůh všemohoucí věděl, že kolem kůlny po letech vyrostou obrovské salesiánské ústavy a že se tam zrodí salesiánská kongregace.*“¹⁷

¹⁶ IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. *Můj život pro mladé*. Portál, s.r.o. Praha 2007. s. 110 ISBN 978-80-7367-2478

¹⁷ ALBERTI P. *Světec Don Bosko*, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 75

Později Bosko dům Pinardiho koupil. Chlapců neustále přibývalo, kaple i přes rozšíření stále nestačila a tak se Bosko rozhodl vystavět nový kostel sv. Františka Saleského. 20.června 1852 byl slavnostně vysvěcen. Bosko i nadále rozvíjel své dílo. Vystavěl nejen kostel, ale i školy, dílny, ve kterých vyučovali vlastní učitelé, které vchoval z vlastních řad. Již na začátku pojmenoval svá díla oratoř, což znamená modlit se. Ještě než vznikali domy, kostely nebo hřiště, zakládal mezi chlapci kroužky, z kterých postupně vznikaly družiny. První byla pojmenovaná Družina svatého Aloise, která byla určena mladších chlapcům, pro ty starší vznikla Družina Neposkvrněného Početí Panny Marie. Postupem času vznikla ještě Družina ministrantů, svatého Josefa, Nejsvětější svátosti.

Bosko se snažil kromě výuky nezapomínat na hudbu. Byla otevřena škola instrumentální hudby, kde chlapci hráli na klavír, varhany, učili se zpívat, byl založen malý dětský sbor, který zpíval nejenom v oratoři, ale dobyt i okolní města. O jejich úspěších se všude hovořilo a proto byli zváni na všechny slavnosti, které se konali.

Don Bosko apoštoloval i mimo Turín. Nevynechal žádnou farnost, všude kam jej pozvali, kázal, slavil mše svaté, byl to velice ochotný muž. Rád odpočíval na poutním místě, které se nazývalo Sv. Ignác. Zde se seznámil s nejlepšími knězi, kteří jej ovlivnili v jeho díle a stali se jeho pomocníky. „ *Don Bosko opakoval často jako střelnou modlitbu: „ Pane, dej mi duše, ostatní si vezmi!“ A Pán mu duše dával. Kdo potkal Dona Boska, byl téměř přinucen myslet na Boha a na svůj postoj k Všemohoucímu. Don Bosko odzbrojoval svým pohledem, vhodně voleným slovem. Silou své osobnosti vyzařoval Boží přítomnost a nutil ke zpytování svědomí.*“¹⁸

V únoru roku 1848 vyhlásil král náboženskou svobodu. Znamenalo to, že se lidé mohli veřejně hlásit i k jiným náboženstvím, nejenom katolictví. Katolická církev nebyla na tuto situaci připravena, hrozilo odtrhnutí o víry. Protikatolická propaganda se vedla hlavně přes tisk. Bosko se pustil do nesnadného úkolu. Začal vydávat brožurky Katolické čtení, v kterých se snažil o objasnění katolické víry pro ostatní obyvatele, také vydal katolický kalendář. Musíme se také zmínit o tom, že napsal školní učebnici italského dějepisu. V roce 1856 sepsal Italské dějiny a kromě tohoto svazku sepsal šestidílné Církevní dějiny. Později se začal zabývat knihami pro mládež a životopisy svých chlapců. Psal články do časopisů, různé spisy, povídky, divadelní hry, příručky pro studující mládež.

¹⁸ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 102

Nelze vyjmenovat všechno dobrodiní, které Bosko za svůj život vykonal. Vychoval nové kněze, byly otevřeny další oratoře, vystavěl chrám, založil Svatyni Panny Marie Pomocnice, zakládal domy pro učně a mladé řemeslníky, otevíral koleje, otvíral útulky.

Za zmínku také stojí jeho kladný vztah k papeži, který ho podporoval při rozvíjení svých děl a byl dobrodincem Boska. Často mu svěřoval důležité úkoly. Můžeme říci, že papežova úcta byla projevována z důvodu vnímání Boska jako oddaného služebníka církve, na kterého se mohlo kdykoliv spolehnout. Nejenom Pius IX, ale i jeho nástupce, Lev XIII, vnímal Boska jako světce.

„Don Bosko byl rozeným vychovatelem. Bůh si jej vyvolil k vychovatelské činnosti a obdařil jej potřebnými dary. Až do konce svého života uměl Don Bosko mládež nevysvětlitelně okouzlovat. Sálala z něho jakýsi mravní magnetická síla, mládež podmaňující. Jen se k dětem přiblížil a už byly jeho.“¹⁹ Byl to geniální vychovatel, jeho výchovným systémem byl prostý způsob života s Boží pomocí. Podle něj je správný vychovatel ten, který se aktivně věnuje svým svěřencům. Sleduje je, povzbuzuje, učí. *„Lidská vůle je i u těch dospělých, kteří se považují za dokonalé, stále nakloněna ke zlému; tím víc u nezkušené mládeže.“²⁰* Toto vysvětlení odůvodnilo Boskovi jeho výchovnou metodu, která se může nazývat preventivní. Tato metoda spočívá v odstranění již v zárodku veškerého zla a podpory v překonávání překážek. Další metoda je nazývána represivní. Není vhodná pro mládež, jelikož její základ je v trestání. Represivní metoda je pro vychovatele pohodlnější, jelikož preventivní vyžaduje přinášení obětí, jako je vlídnost a mírné zacházení. Bosko vyučoval a vedl své chlapce metodou preventivní. Když musel některého chlapce potrestat, snažil se najít způsob toho nejmírnějšího trestu, také tresty oddaloval, nikdy nekáral chlapce veřejně. Můžeme říci, že právě preventivní výchova je výchovou svobodnou, mladý člověk může rozvíjet svobodného ducha. Byla to láska, mírnost a trpělivost, s kterou si získával důvěru mladých lidí. Kládl důraz na kvalitní výuku katechetismu. *„Když Don Bosko srovnával výsledky své metody číselně, říkal: „U 90 procent se výchova konaná preventivní metodou vydařila úplně; u 10 procent měla sice skrovný vliv, ale přece ještě znatelný. Učinila z nich lidi méně nebezpečné.“²¹*

Don Bosko byl člověk, který musel snášet celý život i fyzická utrpení a měl podlomené zdraví. Nejprve měl problémy se zrakem, pak s pohybem, trpěl bolestmi hlavy, měl

¹⁹ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 186

²⁰ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 188

²¹ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 197

problémy s plícemi, nakonec jej postihla nemoc zvaná zánět míchy, z toho důvodu měl pokřivenou páteř, trpěl velkými bolestmi, které ho provázely až do smrti.

Bosko byl člověk zdvořilý, klidný, i když byl celý život chudobný, zakládal si na čistotě, byl velice inteligentní, veškeré cíle, které si stanovil, zvládl s lehkostí. Byl velmi pracovitý, nedokázal odpočívat. „Zahledíme-li se hlouběji do vnitřního života Dona Boska, vidíme, že jeho duše náležela celá Ježíši Kristu a jeho svaté Matce.“²²

„ Celý život Dona Boska byl životem člověka, starajícího se perně o živobytí pro sebe a pro své chlapce. Kolik cest Don Bosko vykonal, a to cest velmi nepříjemných, když musel žebrať o místo a o práci hochům, sbírat almužnu pro vybudování a udržení svých podniků! Jak často musel v zájmu Božích jednat s osobami Bohu a církvi nepřátelskými, s nimiž mluvit si jiní ani netroufali! Kolik křížů a trampot, kolik soužení i od lidí, kteří mu měli pomáhat, snášel se srdcem nejoddanějším do vůle Boží!“²³

5. prosince 1887 sloužil naposledy mši svatou, následně přestal zpovídat své hochy. Také již nebyl schopen chodit ani na procházky. Ke konci prosince se zdravotní stav zhoršil. Po ranním zvonění dne 31. ledna 1888 zemřel. Zpráva o smrti Otce chlapců se roznesla do všech koutů. Lidé byli zarmouceni, jeho smrt vzbudila rozruch. Na poslední cestě Turínem doprovázel zemřelého Boska stovacetisícový průvod, byla to cesta oslavná.

1.4 Významné osobnosti v životě Giovanni Melchiorre Bosca

Můžeme říci, že největším vzorem pro Jana Boska byl František Saleský. Jan Bosko měl při svých studiích snahu poznávat díla více světců, ale nejvíce na něj zapůsobil právě František Saleský. Bylo to pro jeho osobnost, vlídnost, moudrost, vyrovnanost. Po vysvěcení na kněze to byl právě on, po kom pojmenoval své společenství.

František Saleský se narodil 21. srpna 1567, tři roky po smrti Kalvína, ženevského reformátora a čtyři roky po tom, kdy skončil Tridentský koncil. Byl prvorozený syn diplomata a šlechtice Františka Saleského, který se svou manželkou Františkou žil na zámku de Sales. Pokřtěn byl v kostele svatého Mořice 28. srpna 1567 a přijal křestní jména svých kmotrů: František Bonaventura de Sales.

²² ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 254

²³ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 261, 262

Již odmala vodila jeho matka, Františka, chlapce do kostela. Jen co se naučil trošku mluvit, už se snažil napodobovat modlitby, které doma slýchal. Jeho kamarády se stali i chlapci z vesnice. Františka netušila, že sblížením s těmito chlapci bylo zaseto do Františkového srdce semínko, které vydá stonásobný klas v dospělém věku. V porozumění prostému lidu a v umění přiblížit se jejich srdci spočíval úspěch jeho pozdější pastorace.

Malý František byl velice bystré dítě. Brzy uměl všechny modlitby a dokonce se neustále dožadoval vysvětlení jednotlivých modliteb. Kamarádům se snažil často kázat v jejich zámecké kapli. Již v pěti letech dostává svého prvního učitele náboženství a tím je mladičkový kněz Jan Déage. Zatím František neumí číst, ale vůbec mu to nevadí. Stačilo mu, že kněz poutavě vyprávěl a malý žáček trpělivě poslouchá. Brzy již uměl opakovat všechny slova a celé kapitoly z katechismu, které jej hluboce zasáhli a chápal je. V šesti letech začal chodit do školy v La Roche, která vychovávala nejen mladé šlechtice, ale i chlapce řemeslníků, sedláků. Nadále však zůstal kněz Déage jeho ochráncem. O jeho pobytu na této slavné koleji se mnoho neví, přesto jsou ve svědectvích zmiňována slova poslušnost, schopnost k učení a zbožnost. V roce 1575 odváží otec z politických důvodů syna z koleje v La Roche na koleje v Annecy. Tato škola měla výbornou pověst. Byla založena diplomatem a knězem, panem Eustachem Chapyusem v roce 1551. I zde byl František oblíbený. U učitelů pro neskutečné nadání a výborné chování a u studentů a spolužáků pro jeho citlivé srdce, dobrou povahu a ochotu vždy pomoci. Kdykoliv mohl, snažil se pomoci, byl prostě kamarád, který byl schopen přijmout i trest za spolužáka.

Již v deseti letech přijal svaté přijímání a zároveň obřad biřmování. Tuto událost ve svém životě přijímal s hlubokým dojetím. Byl dobře připraven a na svůj věk duchovně vyspělý. Zároveň probíhalo svěcení kněží. „*Bůh se mi odevzdal viditelných způsobem Těla Páně a neviditelným Duchem svatým. Co já mu za to dám? Vše, co mám, je tak malé, tak nepatrné ve srovnání s velkým darem Božím. Ale mohu mu dát sebe jako ti mladí muži, kteří skládají právě slib čistoty a poslušnosti do biskupových rukou? To bude to pravé.*“²⁴ Sen o povolání kněze v sobě i nadále dřímalo, aby se jednoho dne probudil naplno.

V roce 1578 opouští František Saleský Chappuisienskou kolej a v doprovodu svého učitele, Jeana Déage přijíždí studovat na koleje Otců jezuitů v Paříži. V tu dobu vládl ve Francii král Jindřich III. Byla to těžká doba. Probíhali zde náboženské boje. Scholastičtí

²⁴ HOLKOVÁ Marie. Tvář plná světla, Zvon – české katolické nakladatelství Praha 1992. s. 38 ISBN 80-7113-059-1

profesoři bádali v hebrejsky psaných biblických textech. Na obnově studia Písma svatého se podíleli i jezuité z Clermontské koleje, kde začínal studovat František.

Františkovy studia jsou rozdělena do několika etap: od října 1578 do srpna 1581 prošel třemi třídami gramatiky, od října 1581 do srpna 1584 studium oborů humanitních a rétoriky, od října 1584 do ledna 1588 chodí na přednášky ze svobodných umění a od ledna 1588 se připravuje na licenciát. Ve škole u jezuitů se František svou houževnatostí, bystrostí a inteligencí prosazuje, dokonce žádá o přijetí do kongregace Panny Marie, kam je přijat. Později je zvolen asistentem a později i prefektem. V roce 1588 ukončuje svoje studia, skládá zkoušky k licenciátu a po rozhodnutí otce odchází studovat práva na univerzitu v Padově, kam odchází i se svým bratrem a také svým učitelem, důstojným pánem Déagre.

V Padově si nejdříve našel svého duchovního vůdce, kterým se stal jezuita Otec Antonín Possevin, který byl spisovatel, kazatel a teolog. František mu otevřel svou mysl a srdce a Possevin ho povzbuzoval a utvrzoval v jeho povolání a snu, studovat teologii. Začíná jeho každodenní duchovní život. Ale i Possevin na něj naléhá. *„Possevin mu řekl: „Studujte seriózně práva. To je v současnosti Boží vůle pro vás.“ A tak se František „velkodušně“ věnuje těmto studiím i v těch nejméně záživných částech programu.“*²⁵

I když byl František pilný student práv, jeho osobní život byl prostý. Mezi kamarády byl velmi oblíbený. V roce 1590 onemocněl těžkou horečkou, z které se překvapivě zotavil a znovu se začal zajímat o studia teologie. Tato těžká zkouška jej utvrdila v jeho záměru stát se knězem. Konečně nastává rok 1591. V tomto roce skládá těžkou zkoušku z práv, při které se stává doktorem obojího práva. Ještě než opustí Padovu, můžeme zhodnotit jeho působení zde. V průběhu studia se u Františka objevuje dar nadání, odvaha, inteligence, je svědomitý v plnění úkolů. *„Je mu teprve čtyřadvacet let! Avšak víc než kdy jindy cítí, že ho Bůh volá, „aby patřil církvi“ ...Bude vskutku Božím mužem své doby a v mnohém svou dobu přesáhne!“*²⁶

Po návratu domů má v sobě František velký zmatek. O svém povolání nepochyboval, ale obával se svého otce, který měl pro něj nachystanou jinou životní cestu. Nejdříve si o svém snu promluvil s matkou, která byla z jeho rozhodnutí šťastná, následně šel za otcem, který

²⁵ RAVIER André. Moudrý člověk a světec František Saleský, Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří 1998. s. 29. ISBN 80-7192-364-8

²⁶ RAVIER André. Moudrý člověk a světec František Saleský, Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří 1998. s. 36. ISBN 80-7192-364-8

i přes svůj vnitřní boj nakonec synovi povolil. V té době ještě nebyli semináře pro kněze, každý kandidát se připravoval sám v klidu domova nebo na faře, ale i na opatství. K vysvěcení byl poté puštěn po jednostranné zkoušce, následně obdržel jáhenské svěcení a na přání biskupa mohl kázat v kostele. Své první kázání měl sedmnáctého června, na svátek Božího těla. Katedrála byla plná, ale František byl klidný a soustředěný. Kázání mělo veliký úspěch. Všichni věřící byli dojati a nadšeni. Zanechal za sebou hluboký dojem. „*Navíc tu byla přesvědčivost celého kazatelova zjevu. Víra, naděje a láska vyzařovala z tváře i ukázněných gest Františkových. Slova pronášená harmonickým hlasem neponechávala nikoho na pochybách, že vyvěrají z hlubin čisté, hluboce křesťanské duše.*“²⁷

Po Františkově pečlivé duchovní přípravě byl osmnáctého prosince roku 1593 v katedrále v Annecy vysvěcen na kněze. Velmi si uvědomoval hloubku a odpovědnost k tomuto povolání. Primiční mši sloužil dvacátého prvního prosince téhož roku.

Jeho krajem působnosti mu byl určen Chablais, který patřil savojské dynastii. Církvi byl odcizen na šedesát let, František zde působil sedm let. Střediskem Františkovi pastorační se stal Thonon. Jeho začátky zde nebyly šťastné. Rodiny, které zde žily, ho nepřijaly a snažily se ho vytlačit pryč. Ale František se nevzdával a postupně se začal projevovat zájem těchto křesťanských rodin. Nakonec byl Chablais vrácen církvi a poslání Františka bylo splněno. Vrací se zpět a 8. prosince roku 1602 je vysvěcen na biskupa. Odchází do Annecy, do města, které má přes čtyři tisíce obyvatel, jen diecéze má přes 600 farností, 60 klášterů a 15 výchovných ústavů. Hned se pouští do práce. „*Těm, kteří mu radili, aby se mírnil v činnosti, odpovídal: „Cožpak nás naše poslání nezavazuje být světlem světa? Nesmíme litovat toho, jestliže se rozsvícená svíce stravuje.“ Jindy odpovídal: “Co chcete? Bůh mi dal srdce, které nedokáže nikoho odmítnout.*“²⁸

Svému povolání se důsledně věnoval. Kázal, učil děti, zpovídal, besedoval s lidmi a snažil se řešit jejich problémy. Svojí pílí a oddaností Bohu mohl být i kardinálem. Ale o tento post František nestál. Byl přesvědčen, že jeho místo je u chudých a potřebných. Byl společenský, laskavý, upřímný, neměl rád přetvářku, lež, podlézavost. Měl rád své přátele. Vždy jim pozorně naslouchal a snažil se každému pomoci. Ochotně pomáhal chudým a v jeho rezidenci se vždy našlo místo pro časté nocležníky. Nikomu nevyvracel jiné

²⁷ HOLKOVÁ Marie. Tvář plná světla, Zvon – české katolické nakladatelství Praha 1992. s. 106,107 ISBN 80-7113-059-1

²⁸ KOPECKÝ Jaroslav. Život a dílo sv. Františka Saleského, Nakladatelství Portál Praha 1995. s. 15, 16 ISBN 80-7178-055-3

náboženské přesvědčení. „ Říkal: „ *Kdo získal srdce člověka, získal celého člověka. Lidé se získávají spíše láskou než přísností. Srdečné a mírné upozornění otce působí na polepšení dítěte více než výbuchy hněvu a zlosti.*“²⁹

Tak začala biskupská činnost Františka, Františka de Sales. Jeho cesta trvala 20 let. Založil ženský řád Navštívení Panny Marie, napsal několik cenných duchovních knih.

Píše se rok 1622 a začínají Františkovy zdravotní problémy a nakonec 28. prosince téhož roku umírá. 19. dubna byl kanonizován a 16. listopadu 1877 byl zařazen mezi církevní učitele. „ *A jak by nebyl zván církevním učitelem, maje tak skvělé žáky jako například Dona Boska, který při výchově mládeže uplatňoval Františkovu metodu dobroty, lásky a trpělivosti. Z úcty k ženevskému biskupovi nazval Don Bosco své spolupracovníky salesiány.*“³⁰

František Saleský, protože šel přímo k tomu, co je podstatné v křesťanském životě a zvláště v životě řeholním, dal spiritualitě novou podobu, vycházející přímo z evangelních vrcholů, tím se stal nesporným mistrem a stále jím je, přes všechna směřování a soupeření různých škol. Je útočištěm, k němuž se můžeme vždycky uchýlit, i v těch nejkritičtějších dobách dějin Vykoupení.

Svatý František Saleský má hluboký smysl pro velikost člověka, je humanista, protože velmi silně cítí Boha. Když nás podněcuje, abychom šli cestou zbožnosti, vyzývá nás k rozvinuté svatosti, svatosti velkodušné, z níž vyzařuje radost. Byl hluboce přesvědčen, že Bůh je Bohem lidského srdce. Je-li pravda, že na cestě víry se pohybujeme v jisté temnotě, aniž vidíme Boha, je také pravda, že Bůh je s námi a že nám projevuje svou lásku. Jsme povoláni být jeho dětmi, je jím také odpověď na tuto lásku. Což je možné pouze v důsledku poznání, lepšího chápání jedinečné a podstatné věci: Bůh je láska. Veškerá pedagogika Františka Saleského spočívá v tom, že nás vede dál ve svatosti tím, že nám pomáhá rozvinout kontemplaci Božích divů počínaje stvořením, prozřetelností a spásou uskutečněnou v Ježíši Kristu, ukřižovaném a vzkříšeném.

Dalším a neméně důležitým člověkem v životě Jana Boska byla jeho maminka Markéta. Byla jeho největším vzorem. Nelze v krátkosti popsat její dobrodiní, lásku, úctu, potřebnost k rodině, ale pokusím se popsat její lidství. Matka Markéta se narodila v osadě

²⁹ KOPECKÝ Jaroslav. Život a dílo sv. Františka Saleského, Nakladatelství Portál Praha 1995. s. 24 ISBN 80-7178-055-3

³⁰ HOLKOVÁ Marie. Tvář plná světla, Zvon – české katolické nakladatelství Praha 1992. s. 143 ISBN 80-7113-059-1

La Cecca u vesničky Capriglio, v malebné přírodě, obklopené lesy a loukami. Nikdy nechodila do školy, její dětství a mládí bylo spjato s prací u nich na usedlosti. Když bylo Markétě 24 let, vyhlídl si ji vdovec František a přišel požádat o její ruku. *„Otec jí řekl: „Když budeš souhlasit, tak také my souhlasíme. Je jasné, že půjdeš do rodiny, která je chudší než naše. František je však výborný křesťan a dobrý pracant. Nebudete se moci často veselit, protože do té rodiny už vstoupila bolest. Od začátku se budeš muset postarat o několikaleté dítě, a tak budeš od prvního dne manželkou a matkou.“³¹*

A tak začala nová etapa jejího života, který byl chudý, zároveň ale šťastný. Její štěstí ale netrvalo dlouho. V roce 1817 zemřel její manžel František a sama se musela postarat o dům, vinice, pole, tři děti a svoji tchýni, která s nimi bydlela v jednom domě. Necelý rok po smrti svého manžela se musela potýkat s další ranou a to, když v březnu roku 1818 zemřela i její maminka. Byla to velmi těžká doba pro Markétu, která měla nejenom velkou víru v Boha, ale také mnoho síly, aby šla dál dopředu. Namáhavou prací jí tvrdly ruce, ale byly to ruce, které uměly mile pohladit. Byla to nejen vytrvalá žena, která žila prací, ale především matka svých dětí.

Psycholog Giacomo Dacquino napsal o vztahu Jeníka a matky: *„Maminka Markéta, prvorozená z pěti bratří a sester, byla moudrou ženou jasného myšlení a jistých rozhodnutí. Zůstala vdovou v devětadvaceti letech, se třemi dětmi, které bylo třeba živit, nebyla jednou z těch matek, které objímají svoje děti a dusí je.“³²*

V dětství, kdy se začíná rozlišovat objektivní skutečnost od subjektivní, člověk potřebuje někoho dalšího, kdo mu s tímto úkolem má pomoci. Většinou to bývá matka, a to tak, že vztah k ní podmiňuje vztah subjektu k sobě samému a k vnějšímu světu. Dobrý vztah s matkou zpravidla určuje u dítěte tuto „prvotní důvěru“, která je matricí sebeúcty a sebedůvěry. Důvěra v sebe sama, mít se rád a také důvěřovat ostatním, umět je přijmout, také je mít rád, cítit se být druhými přijat, respektován, být druhými ctěn. To jsou důsledky vztahů s rodiči, zvláště s matkou v prvních letech života. Dítě bez prvotní důvěry se stane v dospělosti člověkem s negativní „identitou“, to znamená depresivním, neuspokojeným, nejistým, který neustále hledá u druhých lidí souhlas. Takové dítě se stane jedincem, který se hodnotí jenom podle toho, jak ho ostatní lidé vnímají. Kromě toho takový dospělý člověk bude člověkem, který je ve své lásce k druhým a v lásce k ženě zneklidňován

³¹ BOSCO Teresio. Maminka Markéta, Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2006. s. 27 ISBN 80-7266-234-1

³² BOSCO Teresio. Maminka Markéta, Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2006. s. 38 ISBN 80-7266-234-1

a zneklidňován bude často i na poli sexuality. Dětské pocity jsou opravdu intenzivnější a hlubší a emotivní zkušenosti prožívané v dětství se fixují v psychice takovým způsobem, že tam zanechávají trvalé znamení. Můžeme říct, že budoucnost každé lidské bytosti nachází svoje podněty v minulosti.

„Hluboký vztah mezi matkou a synem měl rozhodující roli v životě Dona Boska. Po celou dobu jeho existence ho doprovází nejen slova a příklad matky, ale především prvotní důvěra postavená na vztahu s ní. Malý Jeník tedy přes všechnu citovou prázdnotu po ztrátě otce a prázdnotu po ztrátě otce a prázdnotu zapříčiněnou nedostatkem jídla vyrostl v silné já. On sám nás o tom informoval (vyprávěl nám své dětství malého vůdce).

Sebeúcta, jistota, vědomí vlastních kvalit jsou utvářející prvky kouzla osobnosti a pak také jeho svůdné moci. Malý Jeník je tedy musel mít proto, aby se mu dařilo vystupovat před skupinou dospělých a jeho vrstevníků, kteří ho poslouchali.“³³

Markéta učila Jeníka vnímat Boha nejenom v přírodě, ale také v lidech. Ochotně pomáhala ostatním v jejich těžkých situacích. Když byl někdo churavý, nikdy neodmítla, když ji někdo požádal o pomoc, pomohla. Učí je také vnímat jejich výjimečnost a povahu, jejich vnitřní dobrotu. Můžeme říci, že v jejich domě bydlel Bůh. Maminka Markéta byla přesvědčená, že Bůh je ten nejvyšší vychovatel dětí, že právě on ukazuje tu nejschůdnější cestu, proto vždy stála za Jeníkovým snem, stát se knězem. Markéta učila Jeníka svými činy, jak důležitá je víra a modlitba. Nejen pro Markétu, ale i pro Jeníka je Panna Maria ta, co nás provází celým dnem. Ránem, kdy je třeba nebýt líný a vstát pracovat, také je přítomná v poledne, kdy je čas vymezen na krátký odpočinek, nakonec i večer, kdy je člověk po celodenní práci v kruhu své rodiny. Toto je nejdůležitější smysl vnímání Panny Marie, kterou Bosko přebírá od své matky a kterou nakonec předává i svým svěřencům a ostatním salesiánům. Můžeme říci, že to právě byla matka, která se stala Boskovou velkou pomocnicí při založení Oratoře.

Maminka byla vždy při důležitých rozhodnutích Jana, jak při studiu, tak v jeho osobním životě. Vždy mu radila, aby se neohlížel na nikoho a šel si za svým snem. Nechtěla, aby se kvůli ní nějak trápil, učila ho, aby neholdoval bohatství, ale naučil se žít v chudobě, tak jak celý život žila ona sama. *„Prohlašuji před tebou: Kdyby ses rozhodl stát se diecézním knězem a naneštěstí by ses stal bohatým, nepřijdu k tobě ani jednou na návštěvu, dokonce*

³³ BOSCO Teresio. Maminka Markéta, Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2006. s. 40 ISBN 80-7266-234-1

*bych nikdy ani nevstoupila do tvého domu. Pamatuj si to dobře. Don Giulio Barberis, jeden z prvních salesiánů, svědčil pod přísahou při procesu beatifikace o Donu Boskovi toto: Maminka Markéta řekla tato slova s takovou vážností, že jednou mi Don Bosko řekl, že ještě když měl šedesát let, živě cítil dojetí při pomyšlení na slova své matky.*³⁴

Byla to právě ona, kdo v den první Jeníkem sloužené mše svaté v rodné vesnici mu vysvětlil, že být knězem znamená trpět za hříchy druhých. Při založení oratoře následovala svého syna a stala se matkou chudých chlapců. Zde se setkala s mladým chlapcem jménem Michal Rua, který ji věrně stál po boku a který byl první nástupce Dona Boska. K modlení nepotřebovala nutně kostel, dokázala se modlit kdykoliv a kdekoliv. Modlitba ji obklopovala celý den. Bylo to její myšlení na Boha.

Ale i pro takovou skromnou, hodnou a obětavou ženu, jako je Markéta, bylo působení v Oratoři Dona Boska, kde se starala o 25 chlapců velmi namáhavé. Při jedné nesmyslné hře chlapců, kteří jí rozbourali její zahrádku, o kterou se s láskou starala, si uvědomila, že by se ráda vrátila do Becchi. Když o tomto přání řekla Jeníkovi, nedokázal na to matce nic říct, jen ukázal na kříž, který visel na zdi. Matka pochopila a už nikdy více se o návratu nezmínila. Byla si vědoma, že její zbytek života se odehraje mezi chlapci. Jen občas unavená a stará se obracela na kříž a prosila Boha o další sílu. Vždy si věděla rady a chlapci za ní rádi chodili a vždy jim ochotně pomohla a poradila. *„Rozum, náboženství, laskavost jsou tři hodnoty, ve kterých se kondenzuje výchovný systém Dona Boska. Don Bosco se mu naučil od své matky a pokračoval v něm. Veliké salesiánské dílo, které zmohutní, bylo chováno na kolenou maminky Markéty.*³⁵

Přichází rok 1856. Je to zlomový rok pro Boska. Maminka těžce onemocní a Bosko si nedokáže představit, že povede oratoř bez ní. Uvědomuje si, že toto bude pro oratoř největší ztráta. Byla to ona, kdo ho naučil žít, být správným knězem, učitelem pro své chlapce. To ona mu dávala sílu v neúnavnost. Aniž by si uvědomoval, byla to ona, kdo mu předal výchovný systém, který udivuje celý svět. Před smrtí ještě stačí říct synovi: *„Bůh ví, jak jsem tě měla ráda. Doufám, že tě budu moci mít ráda v blažené věčnosti...Mám klidné svědomí. Splnila jsem svou povinnost ve všem, co jsem mohla...Bud' pozorný ke svému okolí...Mnozí na místo Boží slávy hledají vlastní prospěch...Mnozí milují chudobu u druhých, ale ne u sebe...“* Po dlouhé pauze řekla: *„Pamatuj si, že tento život spočívá*

³⁴ BOSCO Teresio. Maminka Markéta, Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2006. s. 88,89 ISBN 80-7266-234-1

³⁵ BOSCO Teresio. Maminka Markéta, Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2006. s. 145 ISBN 80-7266-234-1

v utrpení. *Opravdové radosti budou na věčnosti...*³⁶ Těmito slovy vlastně maminka Markéta vyjádřila celé křesťanské pojetí života všech lidí. Bůh si ji vzal k sobě na věčnost ráno, 25. listopadu 1856.

1.5 Nástupci dona Boska

Nelze zde vyprávět o všech nástupcích Dona Boska, ale připomeneme si zde dva významné. Jedním z významných nástupců Dona Boska je již zmiňovaný chlapec z Oratoře, Michal Rua. Narodil se v Turíně. Bylo to živé a neposedné dítě, které i přes svou nezbednou povahu již ve svých osmi letech dostal svátost biřmování a svátost prvního svatého přijímání. Psal se rok 1845 a zde se setkává poprvé s Donem Boskem. Jako nejmladší dítě svých rodičů se mu dostalo od matky velké pozornosti. Ta jej neustále vedla k dosahování výborných výsledků ve škole. Dobře věděla, v jakých podmínkách jsou děti vychovávány, jejich domovem byla spíše ulice. Dokonce Michalovi zakazovala kamarádit se s ostatními chlapci. Ve škole od svých spolužáků často slyšel o mladém knězi, který se chlapcům z ulice věnuje a snaží se jim zajistit slušný život. Jednoho dne se tedy se svým spolužákem vydal za Donem Boskem do útulku, kde působil jako kaplan. *„Don Bosko mě okouznil již od prvního okamžiku, kdy jsem se s ním setkal, přestože jsme prohodili jen pár slov. A přiznávám se, že to byla událost, která posléze poznamenala celý můj život; pokaždé, když se mi z nějakého důvodu vybaví toto první setkání, vyvolá ve mně samotná vzpomínka stejně intenzivní pocit, jaký jsem zažil v onen den, kdy mi bylo teprve osm let.“*³⁷ Občas mu maminka dovolila, aby navštívil oratoř, kterou Bosko zřídil ve Valdoku. Také se mu často poštěstilo potkat Boska ve škole svaté Barbory, kterou od října 1848 Michal navštěvoval. Tuto školu zřídili školští bratři, pro které byla důležitější výchova než prosté vzdělávání. Výchova zde znamenala dodržování pravidel a disciplínu. Pokaždé, když Bosko přišel do školy, vnímali to žáci jako slavnost, působil pro ně jako paprsek živoucího světla, které dokáže oživit i temnou místnost. Chlapci nedokázali vedle něj stát v klidu, často zapomněli na disciplínu.

Rok 1851 byl pro Michala zlomový. Zemřel mu milovaný bratr, ale na druhou stranu se mu dostalo od Boska vlídného přijetí k němu na studia latiny. Pro Michala to byl dar z nebes. Dostal se i do Becchi, kde Bosko vyrůstal. *„Týden strávený mezi kopci a vinicemi,*

³⁶ BOSCO Teresio. Maminka Markéta, Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2006. s. 160 ISBN 80-7266-234-1

³⁷ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 12 ISBN 978-80-262-0011-6

v příjemném prostředí ve stínu stromů a mírně zvlněných pahorků, v lůně přívětivé přírody, určitě posílil mou náklonnost a oddanost k Donu Boskovi.“³⁸

V únoru 1853 založil Bosko s monsignorem Morenem časopis Katolické čtení, které se věnovalo vzdělávání a zároveň šířilo slávu valdockého domu. Nyní se již Michal věnoval studiu filozofie, které ho plně zaměstnávalo, ale i nadále se zapojoval do chodu Oratoře svatého Františka Saleského.

V roce 1854 se v Turíně objevila epidemie cholery, byla to zatěžkávací zkouška pro Boskovu oratoř, nicméně i tento rok byl pro Michala významný, jelikož do oratoře přišel Dominik Savio, vzniklo mezi nimi až bratské pouto.

I když si to Michal neuvědomoval, vyrůstal na příkladech Boska. On všechno pozoroval, společně se s nimi modlil, mluvil s nimi, pracoval s nimi. „*Don Bosco si nedovedl představit nic jiného než život zcela zasvěcený službě opuštěné mládeže a po nás nežádal nic tak jiného; měl jen tento cíl a přál si ho uskutečnit pro sebe i pro nás.*“³⁹

V roce 1855 dospěl Michal ve svém životě k novému poznání. Uvědomil si, kam chce svůj další život směřovat a před Boskem pronesl slib chudoby, mravní čistoty a poslušnosti. Rok 1859 byl pro Michala velmi významný. Na konci roku se Bosko rozhodl založit Salesiánskou společnost a Michala si vybral jako svého hlavního spirituála.

29. července 1860 byl Michal vysvěcen v kapli barona Bianca di Barbania na kněze. Svou první mši svatou sloužil v kapli svatého Františka Saleského. Bosko nemohl být této slavnostní mše přítomen, ale Michal si plně uvědomoval jeho přítomnost a veškeré myšlenky směřovali k němu. Cítil, že i nadále v něm žije jeho duch a na dálku ho vede. Po návratu do oratoře jej přivítal jásot chlapců a i sám don Bosko byl dojatý a nadšený z jeho vysvěcení. „*Co říci o letech, jež následovala! Práci vykonanou v té době vidím jako květinu s mnoha okvětními lístky, kterou podpírá silný stonek úsilí a víry.*“⁴⁰

Jeho dny provázela práce v gymnasiu, v oratoři v okrsku Vanchiglia, dále se připravoval na zkoušky, aby mohl být zpovědníkem a také vyučovat na gymnasiu. Na jaře roku 1860 vznikl při oratoři výbor, který se snažil uchovávat Boskovy neobyčejné skutky, jeho

³⁸ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 18 ISBN 978-80-262-0011-6

³⁹ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 28 ISBN 978-80-262-0011-6

⁴⁰ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 49 ISBN 978-80-262-0011-6

metody výchovy, projekty. Michal byl také přítomen založení kongregace Dcer Panny Marie Pomocnice, která se starala o dívky, které se rozhodly stát řeholními sestrami.

Léto roku 1884 postihla nejenom Peimont, ale i Turín epidemie cholery. Michalovým úkolem bylo řídit pomoc salesiánů nemocným. Don Bosko odjel ke svatému otci, kde se léčil ze svým vleklých zdravotních potíží. Svatý otec si přál, aby již Bosko odešel na odpočinek a vedení Salesiánské společnosti bylo svěřeno do jiných rukou. Bosko jako svého nástupce navrhl právě Michala, nazývaného jako don Rua. A tak se stal generálním vikářem. Jak don Rua ve svých vzpomínkách uvádí, strávil čtyřicet let po boku Dona Boska, byli si velice blízcí a pro Michala to byl člověk, který je nenahraditelný. „*Ach, kdo neprožil toto období, nemůže snad ani plně pochopit, jaké pocity vyvolala tato velká změna, již bylo povolání k tak odpovědné roli stát se vikářem Dona Boska!*“⁴¹ 20. dubna 1887 odjel don Rua s Boskem do Říma na vysvěcení chrámu Nejsvětějšího Srdce Ježíšova; byla to poslední Boskova cesta. Po návratu zpět se již Boskovo zdraví zhoršovalo. Michal mu byl neustále nablízku, byl neustále s ním. A tak tomu bylo i v noci na 30. ledna, kdy Bosko umíral. V tu chvíli ovládly Michala dvě myšlenky. Myšlenka vůle Boží, kdy byl nucen převzít řízení společnosti a také myšlenka sklíčenosti ze samoty, že už není jeho rádce a učitel, který by mu dodával sílu. V únoru 1888 byl Michal oficiálně uveden do funkce generálního představeného salesiánské společnosti, kterou řídil dvanáct let. Během těchto let nezhálel. Věnoval se výročí oratoří, byly založené nové domy v Argentině, Uruguay a Brazílii, pomáhalo se malomocným v Kolumbii, dále působení v Peru, Mexiku. Také se otevírali domy v Trinu Vercellese, Fossanu, Ivrey, Chieri, Trevigliu, Veroně, Loretu a řadě dalších. Mezitím byl v Římě dokončen hospic Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Rozvoj kongregace v těchto letech byl v rozletu před očima všech. Michal také hodně cestoval, například podnikl cestu do Svaté země, také byl ve Francii, Belgii, Anglii. Vše, co podnikal a kam Michal cestoval, snažil se vtisknout odkaz Boska. V roce 1909 se zdravotní stav Michala zhoršuje a roku 1910 Don Rua umírá v Turíně. „*Nevím, u salesiánů není zvykem vychloubat se dobrými výsledky, nalézat v nich zalíbení a jak se říká – usnout na vavřínech. Ať už se naše osudy ubírají jakýmkoli směrem, ať už jsou nám nakloněny, nebo nikoli, musíme se ve všem podřídit Boží vůli, sklonit se před nezbadatelnými záměry našeho Pána, zůstat pevnými a zanícenými ve službě pro něj,*

⁴¹ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 84 ISBN 978-80-262-0011-6

*pokračovat v naší cestě a přitom si opakovat Jobova slova: sit nomen Domini benedictum.*⁴²

Dalším a neméně důležitým nástupcem byl Filip Rinaldi. Pocházel z vesnice Lu Monferrato, jeho rodný kraj byl Monferrato. I když jeho rodina byla ve vesnici velmi vážená, žili skromně. Byli zvyklí na těžkou práci, nic jim nechybělo. Byla to rodina plná pohody. Don Rinaldi se nikdy nestyděl za svůj vesnický původ. Jeho víra v Boha se rodila již od kolébky, jeho rodiče byli velmi pobožní a vedli k tomu i své děti. Již v šesti letech přijal svátost biřmování, jeho kmotrem byl kněz a obdivovatel Dona Boska, Emiliano Monacorda. Byl to chlapec zdravý, silný, také však uzavřený a plachý, ale nadprůměrně inteligentní.

Jeho první setkání s Boskem se odehrálo již v jeho pěti letech, kdy navštívil jeho rodnou vesnici. Na podzim roku 1866 nastoupil Filip na gymnasiální studia v Mirabello, byl to ústav, který zde založil Don Bosko. I zde se Filip často setkával s Boskem. Ten si chlapce velmi oblíbil, ale Filip po jednom takovém setkání opustil ústav, vrátil se k rodině a vydržel zde do svých dvacátých narozenin. Bosko se nevzdával, snažil se Filipa do ústavu znovu dostat, ale ten byl přesvědčen, že být knězem není jeho životní náplní. I přes svůj nezáměr nezapomínal na víru, dokonce se v sedmnácti stal předsedou Bratrstva svatého Blažeje. Často se sám sebe ptal, jaká bude jeho další cesta, čím by měl svůj život naplnit. Okolí nemohlo pochopit jeho váhání, vždyť pro všechny to byl chlapec plný lásky k církvi, člověk ušlechtilý, pracovitý. *„Příčinou všech těžkostí bylo jeho nitro. Prožíval stavy bolestné nejistoty, která byla průvodním jevem jeho vrozené skromnosti. Zdánlivé překážky považoval za skutečné. Čím více odkládal rozhodnutí, tím více vnitřně trpěl.*⁴³

Zlom nastal, když Bosko opět navštívil Lu, setkal se s Filipem, ten byl okouzlen světcovou osobností a vyjádřil touhu stát se salesiánem. Nakonec v roce 1877 nastoupil do ústavu v Sanpierrezu, měl jednadvacet let a tím byla nastavena jeho etapa života, která trvala úctyhodných 54 roků.

Odborná i vědecká příprava se u Filipa od počátku jeho řeholního života omezovala jen na podstatné věci. Obsah jeho vědomostí se neshodoval s úrovní jeho spolužáků. Spíše se řídil rozumem, s nímž v řízení kongregace moudře rozhodoval. Don Rinaldi neměl žádné tituly a diplomy. Svou moudrost a zkušenost získal spíše prostým životem.

⁴² QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 100 ISBN 978-80-262-0011-6

⁴³ CĀSTANO Luigi. Don Filip Rinaldi, Nakladatelství Portál 1994. s. 25. ISBN 80-85282-98-4

Když dosáhl třiaadvaceti let, nastoupil do kanonického noviciátu mladé salesiánské rodiny a po krátké době obnovil slib čistoty. Ale ještě nebyl svatý. Pouze měl vůli se svatým stát. Významným dnem pro Filipa byl 23. prosinec 1882, kdy přijal kněžské svěcení. „*Jsi spokojený? – tázal se Don Bosco Filipa a z jeho očí se dala číst radost a otcovské dojetí. Dokud mne necháte u sebe, tak ano. Jinak bych nevěděl, co si mám počít - odpověděl skromně a pokojně don Rinaldi.*“⁴⁴ Tato slova Boska velice potěšila, jelikož vnímal velikost tohoto mladého kněze, který se měl stát strážcem jeho charizmatu a odkazu. Filip se toužil stát misionářem, dokonce se svěřil se svým přáním i Donu Boskovi, ale ten jej odejít nenechal. Chtěl, aby se připojil k Donu Ruovi a pomáhal mu. Jeho kněžská cesta byla velice bohatá. Nejprve jej Bosko jmenoval ředitelem domu v Mathi Torinese, byl to začátek cesty, která jej přivedla až k nástupnictví Dona Boska. Dále působil v domě svatého Jana Evangelisty v Turíně, kde se ještě častěji setkával s Donem Boskem a mohl se od něj učit ještě lepšímu umění sebeovládání a vedení. „*Při těchto setkáních Don Bosco objevoval ve svém řediteli člověka cele oddaného kongregaci a spatřoval v něm velkou oporu díla v budoucnosti.*“⁴⁵

Jak již zde bylo zmíněno, toužil Filip po životě v misiích. Tento sen se mu splnil, kdy jej Don Rua vyslal do Španělska. Všude, kde Filip působil, nespolehal jen na vlastní sílu a nadání, ale svou naději se upínal neustále k Bohu. Ve Španělsku jeho pověst vzkvétala, pod jeho vedením se otevírali nové domy a také jeho dílo přešlo i do Portugalska. Domy, které založil, většinou existují a plní svoji funkci dodnes. Nakonec byl odvolán zpět do Turína a jeho domovem se stala Boskova oratoř ve Valdoku, kde strávil třicet let. Ani první světová válka nenarušila jeho apoštolské poslání, i nadále se staral o duchovní vedení oratoře, o nemocné, založil ústav pro válečné sirotky, zakládal nové společenství. Byl to duchovní muž, vzorný řeholník, byl vzor kněžských a řeholních ctností. Snažil se žít jako chudý řeholník a takto vedl i ostatní chlapce.

Jeho charakteristickým rysem byla otcovská láska, která v něm dřímala a rozvíjela se. Čím byl starší, tím byl dobrotivějším. Všechny si získával svou svatostí, která z něj vyzařovala, svým klidným a trpělivým přístupem. Každému, kdo za ním přišel, pomáhal, snažil se poradit, přijímal všechny, kdo zaklepal na jeho dveře pracovny. Nikdy se neurazil, byl vždy trpělivý, moudrý. „*Byl otcem, který miluje, který je rád mezi svými syny, který je*

⁴⁴ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 37 ISBN 978-80-262-0011-6

⁴⁵ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 43 ISBN 978-80-262-0011-6

*poslouchá a vychovává slovem i příkladem, který jim slouží všemi způsoby, jak právě potřebují.*⁴⁶ Zemřel 5. prosince roku 1931, měl 75 let. S jeho odchodem se uzavřela etapa počátků díla.

⁴⁶ QUARZO Guido. Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy, Portál s.r.o. Praha 2011. s. 162 ISBN 978-80-262-0011-6

2 VZTAH KE SVATOSTI, MODLITBĚ A SVÁTOSTI

2.1 Pojem svatost

Je velmi zajímavé, jak Don Bosko zvládal těžkosti tehdejší doby a snažil se jít za svým snem. Tuto dobu ovlivňoval náboženský směr jansenismus. I Don Bosko krácel tímto směrem, jelikož tehdejší doba byla velmi přísná a tvrdá. „*Dogmatická teologie vše hodnotila postojem Boha soudce, obavou o věčnou spásu a obavou před věčným zavržením... Posvátné řečnictví zasévalo do citlivých duší seminaristů úzkostlivost... Toto přispívalo k likvidaci jakéhokoliv životního optimismu a místo toho to probouzelo strach a vědomí, že je nesnadné dát Bo-hu, co mu náleží... Životní optimismus Dona Boska, jeho postoj k mládeži postavený na přátelství a důvěře, se ocitly v krizi. Zachránilo jej zdravé vesnické smýšlení. Uchránilo jej před rigorismem a pomohlo mu zůstat normálním člověkem.*“⁴⁷

V takových myšlenkách roste osoba Dona Boska. Ale díky tomu, že se věnoval a zajímal o sv. Františka Saleského, z něhož nasával energii, jeho lásku k ostatním lidem, se rigoristou nestal. Můžeme tedy říci, že svatý František byl učitelem Boska v jeho duchovnosti. Ta spočívala ve vnímání dvou hodnot:

- 1.) Bůh je dobrý a láska
- 2.) Řada možností byla svěřena člověku

Bosko vnímal svatost takto:

- Radost, která vypovídá o čistotě svědomí a tím chválí Boha
- Práce a sebeovládání, jako projev služby Bohu
- Zachovávání evangelních rad
- Prokazování dobra ostatním

Zajímavá zmínka o tom, jak Bosko chápe svatost, je v pamětech, kde Don Bosko v den svých narozenin říká chlapcům, aby každý z nich napsal, jaký dar by je potěšil. Na lístku svatého Dominika Savio bylo napsáno, aby mu Bosko pomohl stát se svatým. Ten si jej zavolal a řekl mu. „*Prozradím ti tajemství svatosti. Dobře si zapamatuj. Za prvé: Buď veselý. Pamatuj si, že všechno, co tě připravuje o klid a co tě zneklidňuje, to nepřichází od*

⁴⁷ BOSCO Teresio. Duchovní cvičení s Donem Boskem. Praha: Portál, 1994. s. 34

Pána. Za druhé: Plň si svoje studijní a náboženské povinnosti. Ve škole dávej pozor, pilně se uč a horlivě se modli. Nic nedělej proto, abys vynikl, nýbrž z lásky k Bohu. Za třetí: Prokazuj ostatním dobro. Vždy pomáhej spolužákům, i když tě to bude stát obět'. Když splníš tyto body, budeš svatý."⁴⁸ Tak Don Bosko chápe svatost. Svatost, která není nijak odloučena od života, ale je prožívána naplno, uprostřed plného zapojení do záchrany lidí.

2.2 S Bohem v modlitbě a činnosti

Když se ohlédneme za Boskovým vnímáním modlitby, vidíme, že byl člověk, který se neustále modlil a pracoval. Byly to nejdůležitější věci v jeho životě. Byl to právě Bosko, který spojil práci s neustálým modlením. *„Don Boscova modlitba se kvantitativne a kvalitatívne líšila od modlitby iných svätých. No na základě skutočných faktov nebola menej hlboká. Svedectvá z kanonizačných procesov postupne odhaľovali v donovi Boscovi nevídané a povzbudzujúce účinky modlitby. Aj keď chýbali vonkajšie prejavy, veľké gestá, modlitba vytryskovala zovšadiaľ.*"⁴⁹ Hlavně to byla modlitba učitele a apoštola. V čem byla jeho síla? No přece v tom, že když se modlil, byl neustále spojen s Bohem. Vždy radil ostatním, aby nebyli ničím znepokojeni. Nesmíme zapomenout se zmínit o tom, že Bosko si modliteb vážil, na každé setkání s Bohem se důkladně připravoval a snažil se zapojovat i ostatní lidi. Abychom pochopili pevný vztah Boska k modlitbě, připomene si jeho slova, kterými se loučil před svou smrtí s ostatními salesiány, kterými nám ukazuje, jako moc byla modlitba pro něj důležitá. Řekl: *„Musím sa jednoducho ospravedlniť, ak niekto zbadal, že často som spravil pri svätej omši príliš krátku prípravu alebo veľmi krátké poďakovanie. Bol som k tomu v určitom zmysle prinútený množstvom osob, ktoré ma v sakristii obkľučovali a zbavili ma možnosti pomodliť sa či už pred alebo po svätej omši.*"⁵⁰

Můžeme tedy říci, že modlitba prostupovala celým Boskovým životem, jeho každodenní povinnosti a práce byly pro něj oslavou Boha. V salesiánském slovníku je to pojmenováno jako milost jednoty. Je to propojení modlitby s prací. Pokud se opět ponoříme do hloubky jeho myšlení a spojení modlitby s prací, lze konstatovat, že neustále zažíval extázi činnosti. Jeho jediná myšlenka byla, aby člověk nekradl, nebyl lehkomyšlný, ctil své rodiče,

⁴⁸ BOSCO Teresio. Don Bosko. 1. vyd. Praha: Portál, 1991. s. 240 ISBN 80-85282-01-3

⁴⁹ BROCARDO Pietro. Člověk a světec. Bratislava: Oto Németh, 1999. s. 143

⁵⁰ BROCARDO Pietro. Člověk a světec. Bratislava: Oto Németh, 1999. s. 153

dodržoval příkázání nezabiješ, také aby příliš nelpěl na svém majetku, ale snažil se žít v chudobě, modlil se a byl v jednotě s Bohem. Můžeme říci, že tato myšlenka zcela vypovídá o jeho spojení s Bohem při jednotlivé činnosti.

2.3 Svátost smíření, eucharistie a svátost kněžství

Víme o mnoha případech z Boskova života, kdy poháněl ostatní ke svaté zpovědi. Vždy mu šlo o blaho a spojení chlapců s Bohem. Snažil se, aby chlapci k této svátosti přistupovali s úctou a pokorou, aby ji vnímali jako spojení s Bohem. Když bychom měli možnost se zeptat Boska, jak sám vnímal svátost smíření a jak často se chodil vyzpovídat, určitě by nám odpověděl takto: „*Kto chce málo myslieť na svoju dušu, nech to robí každé dva týždne. Kto chce však dosiahnuť dokonalosť, nech sa spovedá týždenne. Častejšie nie, iba ak by mal čosi, čo by mu vyčítalo svedomie.*“⁵¹

Také eucharistie zastávala v Boskově výchově stěžejní místo, jelikož znamenala otevření srdce nejen Bohu, ale i lidem. Bosko chápal, že chlapci potřebují žít v úzkém spojení s Bohem a proto je při každé příležitosti k tomu vedl. Můžeme říci, že eucharistie byla pro něj živou vodou s přítomností živého Krista v podobě chleba. Při svatém přijímání prožíval spojení s Ježíšem Kristem. A takové vnímání chtěl přenést i na svoje chráněnce.

Ve svých spisech o preventivním systému psal: „*Častá svátost smíření a časté přijímání Nejsvětější svátosti a každodenní mše svatá jsou sloupy na kterých musí spočívat budova celé takové výchovy. Ale k častému sv. přijímání nesmíme chlapce nikdy nutit. Pouze je povzbuzujeme a poskytujeme jim snadnou příležitost...*“⁵²

Vždy byla kaple a svatostánek pro něj střed každého domu. Proto velmi intenzivně chlapcům radil a říkal, aby přicházeli ke Spasiteli. Byl velmi zásadový. Pokaždé, když se přestěhoval na nové místo, první co udělal, založil kapli, protože chtěl svoje dílo postavit na dobrých a pevných základech.

Svátost kněžství byla pro něj opravdovým požehnáním, velice si tohoto pokladu vážil. Vždyť již od mládí bylo jeho snem sloužit Bohu, takto i chápal i poslání kněze; ne jako autoritu, ale poslání.

⁵¹ Komentář ke stanovám. Řím, 1986. s. 307

⁵² Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského. 1984. s. 233

2.4 Mariánská úcta Dona Boska a jeho oddanost papeži

„*Stejně jako byl Don Bosco plný Boha, je súčasne plný aj P. Marie.*“⁵³ Touto větou začíná jedna z kapitol v knize *Člověk a světec*. Když si projdeme celý jeho život, zjistíme, že to tak je. Bosko má k Panně Marii velmi zdravý vztah, má k ní postoj syna, který vnímá tu skutečnost, že jen prostřednictvím Marie může člověk poznat Ježíše. V průběhu svého života ji pojmenoval Pomocnice Křesťanů. Tímto oslovením dal najevo její důležitost, jelikož byl přesvědčen, že je schopna vyprosit velké dary pro jeho chlapce a Kongregaci. Říká: „*Mária je matka a opora Kongregácie.*“⁵⁴

K jeho oddanosti papeži můžeme říci, že nikdy nebyl nějaký rebelující kněz, který by se stavěl proti autoritám. Samozřejmě měl různé střety s biskupy, ale to jen kvůli nepochopení, které pramenilo z toho, že Bosko chtěl, aby jeho dílo poznal celý svět, což se biskupům nelíbilo. Chtěli, aby jeho práce rozkvétala jen v jejich diecézi. Jeho oddanost Petrovu nástupci je charakteristikou Boskova života. Říkal: „*Keď pápež vyjadří dajakú túžbu, nech je to pre nás rozkazom.*“ Nebo: „*Základným cieľom Kongregácie od samého začiatku bolo neustále podporovať a chrániť autoritu najvyššej hlavy Cirkvi v chudobnej vrstve spoločnosti, najmä ohrozenej mládeže.*“⁵⁵

⁵³ BROCARDI Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999. s. 105

⁵⁴ Komentář ke stanovám. Řím, 1986. s. 60

⁵⁵ Komentář ke stanovám. Řím, 1986. s. 78

3 SALESIÁNSKÁ RODINA DONA BOSKA

3.1 Společenství v salesiánské rodině

Můžeme říci, že při myšlení na Salesiánskou rodinu znamená, uznávat jeho zakladatele Dona Boska. Proto se hovoří o Salesiánské rodině Dona Boska. O jeho vztahu k některým lidem nebo skupinám můžeme říct, byl občas zvláštní. S papežem, Piem IX. sdílel naději při zakládání Zbožné společnosti svatého Františka Saleského, kterou chtěl mít také podle podoby lidské rodiny, která má Boha za Otce a rodiny církve, která má papeže za společného otce. S mnoha věřícími, kteří se angažovali v práci s mládeží, upevňováním jejich víry zakusil společnou práci a tak se zrodili Salesiánští spolupracovníci. Je neuvěřitelné, jak se nové generace rozrůstají a každá skupina vnímá Dona Boska jako otce jedné velké duchovní rodiny. Můžeme říci, že to byl právě Duch svatý, který v něm zformoval jeho velké srdce, které bylo otevřené pro mládež. Jeho hlavním kritériem v životě i v činnosti, jeho výchovnou inspirací, modlitbou, byla pastorační láska. Očekávání mladých lidí uspokojil založením salesiánů, dcer Panny Marie Pomocnice a své spolupracovnice, kteří i nadále žijí v jeho spásném a vychovatelském díle. Takto se zrodila škola svatosti, která pokračuje i dnes. Skupiny se i nadále prohlubují a rozvíjí jeho sen a předávají i nadále jeho poselství.

Svatý Don Bosko patří svou originalitou mezi zakladatele řeholních institutů v církvi. Jeho působení lze přirovnat k prameni, který se stává potůčkem a nakonec se zrodí v řeku. Salesiánská rodina je tvořena třemi hlavními skupinami: salesiány SDB, salesiánkami FMA a salesiánskými spolupracovnicemi ASC. Jejich založení se sám Bosko věnoval. Dal to toho celé své srdce, čas energii, usiloval, aby dále vytvářeli a zdokonalovali jeho dílo. Vědomí duchovní příbuznosti a společné apoštolské zodpovědnosti vytvořilo vztahy a bratrské sdílení mezi skupinami a jejich originální přítomnost v církvi mezi mladými lidmi, zvláště potřebnými.

Dnešní salesiánská skupina je složena z mnoha skupin, které tvoří jeden organismus a je v souladu každé skupiny. Tyto skupiny zvětšují účinnost svědectví a hlásání evangelia, dávají lásku těm nejpotřebnějším. Snaží se také prohlubovat charakteristické rysy jednotlivých skupin a snaží se rozvíjet identitu ve společenství. V myšlenkách Dona Boska neexistovala žádná skupina samostatně, ale vždy uvnitř jednotné perspektivy, která byla silná a bohatá, že do nich bylo možné zapojit rozdílnosti mezi skupinami.

Duch svatý dal skrze Boska vzniknout Salesiánské rodině, aby se lépe naplnilo poslání, které mu bylo svěřeno. Salesiánská rodina, která žije v srdci církve, ukazuje důležitost poslání, které udává tón a konkrétnost celému duchovnímu dědictví svatého vychovatele.

3.2 Zapojení do salesiánské rodiny

V salesiánské tradici je používáno nejčastěji slovo rodina, které zdůrazňuje pouta mezi jednotlivými skupinami. Toto pouto nemůže být zredukováno jen na sympatiích. Je spíše vnějším výrazem vnitřního společenství a sjednocení. Pomáhá pochopit různé tituly příslušnosti k Salesiánské rodině. Tato příslušnost je živena společným duchem, který se orientuje k poslání mládeže. Všichni dnes v Salesiánské rodině žijí a pokračují v Boskově díle. V církvi, kterou můžeme nazývat společenstvím lidí, Salesiánská rodina neustále žije a ukazuje jedno srdce a jednu duši. Členové skupiny jsou spojeni s rodinou, s kterou prožívají plnost svých darů a hodnot. Abychom dosáhli životního zákona pro celou rodinu, nestačí činnost jedné skupiny Salesiánské rodiny. Vyžaduje to propojení různých činností, různých modelů křesťanského života.

Don Bosko je velikán ducha, který po sobě zanechal duchovní dědictví. Je iniciátorem opravdové školy spirituality. Příslušnost se vytváří kolem ústředního bodu, kterým je osoba a osobou je Don Bosko. Salesiánská rodina se inspiruje humanismem svatého Františka Saleského, zvláštním způsobem znovu prožívaným Donem Boskem. To, co spojuje různé skupiny a jejich členy v jednu rodinu je zvláštní duchovní příbuznost v Donu Boskovi, který je opravdovým otcem všech. Apoštolská láska Dona Boska je přitažlivou silou, je kritériem jednoty. Don Bosko je opravdu učitelem všech a vůdcem a vzorem Salesiánské rodiny. Salesiánská rodina je napojena na svatého Františka Saleského a svatého Jana Boska. Napojení na Františka Saleského není jen formální věcí, je to proto, že si jej Bosko zvolil za svého patrona. Salesiáni se řadí do širokého proudu humanismu. Pro Boska znamenal salesiánský humanismus ocenění všeho pozitivního, přítomného a zakořeněného v osobách, věcech a dějinách.

Příslušnost k Salesiánské rodině, která spojuje mnohé skupiny, vyžaduje střed, který by zpřítomňoval odkaz zakladatele, co se týká společného ducha a stejného poslání. Středem, který zaručuje jednotu, je v pojetí Boska hlavní představený. Jemu všichni přiznávají trojí službu jednoty; je nástupcem Dona Boska, je otcem všech, je středem jednoty Salesiánské rodiny. Hlavní představený je nástupcem Dona Boska, se kterým ho pojí nepřerušené

pouto; činí ho vhodným, aby dnes reprezentoval Boska živým způsobem. Je středem jednoty celé Salesiánské rodiny. Hlavní představený je otcem všech, kteří spolupracují na poslání Boska.

Salesiánská rodina je charismatická komunita. Je představována jako dar Ducha svatého jeho církvi a jako dnešní organizované prodloužení charismatu Dona Boska. Skupiny kněží, svobodných či ženatých, řeholníků, které každá podle své vlastní životní formy vydávají svědectví blahoslavenství, vytvářejí to společné, vitální a organické jádro, skrze sjednocující sílu ducha a poslání Dona Boska. Ano, cítí se dědici a nositeli jeho daru. Také je církevní skutečnost. To znamená, že vyjadřuje vzájemný vztah mezi různými úřady ke službě Božího lidu. Snaží se o pochopení a spolupráci s jinými skupinami, různými institucemi, které vychovávají mladé lidi.

3.3 Charakteristické rysy salesiánů

Celý život Boska je vyjádřen v hesle „Da mihi animas cetera tolle.“ V tomto hesle je obsažena nevyprchatelná energie Boska, jeho tajemství srdce, sílu a žár, apoštolát v jeho tisícových formách a konkrétních vyjádřeních. Toto heslo nám dnes ukazuje vnitřní postoje, které vedou kroky salesiána v každodenním konkrétním životě. Vyžaduje opravdu duchovní hloubku a vnitřní apoštolský život. Orientuje k tajemství přítomnosti Boha a jeho lásky, probouzí dýchat pro duše, jak to vyjádřil don Filip Rinaldi. Pečuje o živost a tvořivost pastorační lásky. Spojuje salesiány se svatým Františkem Saleským a jeho novým způsobem uskutečňování evangelní dokonalosti. Toto slovo salesiány spojuje s Donem Boskem, pastýřem duší, podle příkladu Pána Ježíše.

Abychom mohli salesiány nazývat syny a dcerami Dona Boska, je nutné znovu uskutečňovat toto prvotní charisma. Typicky salesiánský projev pastorační lásky je práce, chápaná jako práce pro duše. Je mystikou, která buduje Boží království a hledá štěstí mladého člověka.

Salesián, stejně jako Don Bosko rozvíjí proto v sobě všechny ctnosti činného člověka a nasazuje své schopnosti a možnosti pro osobní rozvoj člověka, společenský pokrok a evangelní spásu mládeže, zvláště té nejpotřebnější. Dává celý svůj život jako Don Bosko, který neudělal krok, neproněs slovo, nezačal nějaký podnik, který by neměl za cíl spásu mládeže. Skutečně neměl na srdci nic jiného než duše. V celé své vychovatelské, pastorační a zakladatelské činnosti ukazuje Don Bosko velikou schopnost vést také své

nejmladší spolupracovníky k dialogu a spoluzodpovědnosti, dát v apoštolské a misionářské práci do souladu dary mnoha různých lidí. Dělá to především proto, aby našel pro každého práci přiměřenou jeho povaze, nadání a formaci tak, aby se každý cítil dobře. Je si vědom nutnosti spolupracující lásky ve výchovné a pastorační službě a ví, že Duch Svatý vzbuzuje charismata k dobru celé církve, k obecnému užitku.

Život Dona Boska, ať už osobní nebo i veřejný, civilní a náboženský, vyjadřuje jeden typický rys jeho ducha: lásku k církvi – střechu jednoty a společenství všech sil, které pracují pro Boží království. Církvi své doby se Don Bosko představuje jako odborník na společenství a spolupráci. Ve své spiritualitě a v práci s mládeží a mezi lidovými vrstvami pěstoval vědomí a smysl pro církev, přitom musel čelit nesčetným potížím a rizikům. Nabízí svou spolupráci biskupům a papeži, ať už na úrovni vnější, organizační nebo duchovní a apoštolské. Svůj smysl pro církev vyjadřoval Don Bosko neustálou modlitbou, poslušností vůči magisteriu, ochotou k ekonomické pomoci, spoluzodpovědností ve službě Božímu lidu, psanou i slovní obhajobou papeže a apoštolského sboru, věrností rozhodnutím církve, přesvědčeným přijímáním připomínek a doktrinárních směrnic, bezvýhradnou oddaností.

Po Bohu a spolu s ním představují mladí lidé druhý pól, pro nějž Don Bosko žije a pracuje. Lásky k mladým lidem, projevující se jako láska otce, učitele a přítele, podepírala Dona Boska v jeho námáhách.

Mladí lidé jsou způsobem, jak každodenně zůstat mladým a jak si uchovat pozitivní pohled pro porozumění společnosti. Pro Dona Boska se mladí lidé stávají zvláštním povoláním. Všechno se zakládá na rozumu, náboženství a laskavosti. Rozum zdůrazňuje autentickou vizi křesťanského humanismu, v němž se harmonicky spojují radost, zbožnost, moudrost, práce, studium a smysl pro lidství. Náboženství znamená vytvářet prostor pro spásnou milost, pro touhu po Bohu a pro Krista, Pána a nového člověka, nabízejícího smysl a odpověď na hledání štěstí. Laskavost je podstatou psychologické intuice: mladí lidé ať nejsou jen milováni, oni sami mají tuto lásku vnímat. Je to vyrovnanost vychovatele, který se představuje jako zralý a zodpovědný přítel mladého člověka. Je to dobrotivá a trpělivá evangelní láska, která vše snáší a vydrží za jakýchkoli potíží. Je to schopnost milovat způsobem šitým na míru mladým lidem a projevat lásku srozumitelnými znameními. Preventivní systém je neoddelitelný od Dona Boska, je to jeho vlastní zkušenost Ducha Svatého.

Don Bosko neoddělitelným způsobem spojil svou mariánskou zbožnost se smyslem pro církev, s Petrovým úřadem, s prostou vírou Božího lidu a s naléhavostí potřeb mládeže. Každý salesián napodobuje Dona Boska v pokorné snaze být znamením a nositelem Boží lásky mladým a každému člověku, se kterým se setká.

Don Bosko byl definován jako ten, který je sjednocen s Bohem. Je to skutečnost, kterou se snaží Salesiánská rodina prohlubovat, aby mohla do základů pochopit intenzitu modlitby da mihi animas, jež je modlitbou našeho svatého zakladatele.

Učedníci Dona Boska zakoušejí Boha prostřednictvím těch, ke kterým jsou posláni: prostřednictvím mládeže a lidových vrstev.

Mladí lidé na prvním místě: oni jsou Božím darem pro Salesiánskou rodinu. Nejsou jenom těmi, pro které je určena ta či ona aktivita. Jsou povoláním. Pán Donu Boskovi ukázal mladé lidi, především ty nejchudší, jako první a hlavní cíl jeho poslání. Bez mladých lidí nemůže tedy kvalitativně existovat salesiánská přítomnost.

Don Bosko prostřednictvím Sdružení ctitelů Panny Marie Pomocnice ukázal cestu výchovy k víře pro lidové vrstvy tím, že ocenil obsah lidové zbožnosti a orientoval ji k evangelní moudrosti, která odpovídá na velké otázky lidské existence.

Lidové vrstvy byly pro Dona Boska první a významnou laboratoří, kde si ověřil důležitost a účinnost sociální (masmediální) komunikace. Laskavost Dona Boska je nepochybně charakteristickým a originálním, pedagogickým a metodologickým prvkem celého jeho výchovného systému.

Také dnes, ve změněném kulturním kontextu, kdy se setkáváme s mladými lidmi nekřesťanských náboženství, tvoří laskavost jednu z mnoha platných a originálních charakteristik pedagogie Dona Boska. Nedá se však zredukovat jenom na pedagogický princip.

Laskavost, chápaná jako projev a rozšíření teologické ctnosti lásky k mladým lidem a nejnižším vrstvám, je také vyjádřením spirituality. Zajišťuje v čase pravou identitu salesiánského ducha a je trvalým vyjádřením jeho stylu. Je totiž zcela namístě mluvit u člena Salesiánské rodiny o apoštolské spiritualitě snahy být milován, nejen milovat.

Metodou salesiánské činnosti není tedy pouze milovat (což je neodmyslitelná věc), ale pedagogicky vhodným způsobem umožnit, aby nás druzí milovali, protože náročný úkol výchovy je věcí srdce. Není to snadný cíl. Vyžaduje neustálou a hlubokou askesi, abychom ve své vlastní existenci udělali místo a dali prostor mladému člověku a jeho

touze po Bohu. Ne pohlavky, ale mírností a láskou – to byla slova, která Don Bosko slyšel již od svého prvního zvláštního snu.

Posledním vodítkem salesiánského ducha je křesťanský život, formace věřícího člověka. Zformovaný a zralý člověk je občan, který má víru, který staví do středu svého života ideál nového člověka ohlášeného Ježíšem Kristem a je odvážným svědkem vlastního náboženského přesvědčení. Nejhlubší radostí pro syna či dceru Dona Boska je být zakořeněn v Kristu.

3.4 Ve službě společenství salesiánské rodiny

Příslušnost k jedné rodině, ve které se s ostatními sdílí společné duchovní bohatství, nijak nezmenšuje hodnoty a originalnost každé jednotlivé skupiny.

Charisma Dona Boska je veliká a globální energie, která tímto charismatem poznamenává lidskou existenci i jednotlivé spirituality tím, že je přijímá a uspořádává, čímž zdůrazňuje jejich specifika a zároveň je posiluje. Společenství zůstane vždy jediným cílem Salesiánské rodiny, aby co nejintenzivněji prožívala své hodnoty.

Komunita Salesiánské rodiny, tvořená ustavenými a dobře organizovanými skupinami, může přijímat podněty k lepšímu růstu a zrání od institucionalizované, nenáročné a pružné struktury, chtěné a uznávané všemi. Jasný výraz jednoty je na centrální úrovni představován hlavním představeným, jak již zde bylo vyjádřeno. Hlavní představený plní také zvláštní institucionální funkci vůči mnoha jednotlivým skupinám.

Na regionální, národní, provinciální i místní úrovni je jednota podporována a zlepšována radami Salesiánské rodiny. Aby byla zajištěna životaschopnost Salesiánské rodiny jako takové, zdá se nezbytné, aby to nebylo ponecháno pouze na dobré vůli zodpovědných za animaci a vedení jednotlivých skupin na různých úrovních.

Praktické těžkosti v apoštolátní práci a osobních vztazích i ve vztazích mezi skupinami v sobě často skrývají nutnost a naléhavost aktivních bratrských vztahů, kterým je třeba dát řád a strukturu. Definice takových možných struktur bude muset být předmětem dalšího pozorného společného promýšlení všech skupin Salesiánské rodiny. Je nutné, aby všichni lidé, dnes mnohem více sjednoceni sociálními, technickými a kulturními pouty dosáhli také své plné jednoty v Kristu, říká Druhý vatikánský koncil. Duchovní

rodiny v církvi mohou velice přispět k tomu, aby církev byla dobře vybavena pro dílo sjednocování lidí a připravena ke službě budování Kristova těla.

Od Dona Boska jsme se naučili, že z lásky ke Kristu vyplývá nerozlučně láska k jeho církvi. Pastorační láska je zdrojem a vyjádřením jednoty ve společenství Rodiny. Viditelná a činná jednota Salesiánské rodiny se stává jistým nástrojem nové evangelizace.

3.5 Dílo svatého Dona Boska v Čechách a na Moravě

Můžeme s jistotou říci, že o rozvíjení Salesiánského díla u nás, se postaral první český provinciál P. Ignác Stuchlý. Svým kladným postojem a prostým vystupováním se dokázal každému přiblížit. Narodil se 14. prosince 1869 v Horním Slezsku. Do svých dvaceti let se staral se svými rodiči o hospodářství. Ale Bůh to chtěl jinak. Rozvinul v jeho srdci touhu po kněžském poslání. V září roku 1892 odjíždí do Turína, kde skládá řeholní slib do rukou nástupce Boska a to blahoslaveného Michala Ruy. Jeho prvním místem působení se stala Gorice, kde byl 3. listopadu roku 1901 vysvěcen na kněze. Nejprve působil v Lublani, kde pracoval jako prefekt, dále byl vyslán do Veržeji a opět se vrací zpátky do Lublani, kde dokáže postavit chrám boží. Ale i zde dlouho nezůstal a byl opět vyslán do nového působiště, kde ale dlouho nepobyl. „*Již koncem minulého století objevovaly se občas v tisku a v odborných časopisech zprávy o italském knězi Janu Boskovi a díle, které založil v Turíně pro záchranu mládeže. Pedagogové si začínali blíže všímat jeho výchovné metody.*“⁵⁶ Ale zásluhu mají kněží v Čechách a na Moravě, kteří se snažili a vytvořili podmínky pro přijetí tohoto světového díla u nás. Největší zásluhu v Čechách má pražský kanovník Mons. Kulač, který se o salesiány intenzivně zajímal nebo také otec Benedikt, P. Klement. U nás na Moravě tuto práci konal Mons. Augustin Štancl. Tito kněží se postarali svými přednáškami, kázáními o zprostředkování díla Dona Boska širokému okolí. Také mezi mládeží vybírali vhodné chlapce, kteří měli zájem o kněžské povolání a posílali je studovat do Itálie k salesiánům. Tito mladí hoši byli svěřeni P. Ignáci Stuchlému, který je učil a připravoval na poslání, kterému se chtěli zasvětit. Mezitím se v naší zemi dále šířila pověst o salesiánech a připravovalo se otevření prvního ústavu. „*Příležitost se naskytila v roce 1927. Zásluhou Mons. Štancla a laskavou pomocí olomouckého arcibiskupa Mons. Leopolda Prečana byl koupen první*

⁵⁶ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 312

ústav ve Fryštáku u Holešova na Moravě.⁵⁷ Během prvních dvaceti let prošlo tímto ústavem více jak tisíc chlapců. Někteří působili v Salesiánské společnosti, někteří vstoupili do řeholních společností. A někteří také odcházeli na jiné školy.

V roce 1934 se otevírá další ústav a to v Moravské Ostravě a o dva roky později se světi základní kámen k výstavbě kostela. V roce 1935 byla vytvořena samostatná provincie, kterou vedl P. Ignác Stuchlý. Následující rok přichází na řadu Praha, kde se začíná stavět a v prosinci roku 1939 je dostavěna kaple svaté Terezičky. V tento stejný den je založeno salesiánské dílo i v Brně. Nejprve zde vyrostla jen dřevěná stavba se sálem, která sloužila nejen jako divadlo ale i jako kaple. Nakonec se postavila kaple i v Pardubicích.

„Za okupace německá armáda zabrala některé ústavy pro nemocnice a jiné své účely. Za oběť padly Ostrava, Fryšták, Pardubice. Mimo to 50 spolubratří, hlavně mladých kleriků muselo do Říše na nucené práce. Byla to velká zkouška pro staříčkého P. Stuchlého. Svatí lidé se ale poznávají právě ve zkouškách. Jeho odevzdanost do vůle Boží nabývala v některých okamžicích rysů heroických.“⁵⁸

Při zabránění ostravského ústavu bylo nutné najít nové místo pro novice a kleriky. Místo se našlo v Ořechově na Slovácku, ve stínu Velehradu, kde byl salesiánům postoupen starý zámek, který byl ve špatném stavu. V roce 1940 se sem nastěhovali novici a za pomoci ostatních lidí a hlavně pana faráře Horkého se ponořili do oprav toho starého zámku a za chvíli byl přestavěn na krásný a účelný ústav.

I když zuřila válka, dílo salesiánů se nezastavilo. Některé ústavy byly zabráněny, ale nové se stavěly. A po válce se dokonce rozmnožovaly. V roce 1946 dostali salesiáni k užívání bývalý klášter v Oseku u Duchova, dále přijali správu fary ve VINOŘI u Prahy a poslední ústav byl otevřen v Trmicích u Ústí nad Labem. V roce 1948 přenechává P. Ignác Stuchlý česká salesiánská díla svému nástupci, P. Antonínu Dvořákovi. Můžeme říct, že ale rokem 1948 historie českého salesiánského díla nekončí. Následují další náročné roky, které rozvíjí Boskovo dílo. *„V to salesiáni doufají a o to se snaží. Vždyť pro ně stále platí a bude platit heslo, které si zvolil Don Bosko za svůj program, heslo, které prožil a protrpěl až do důsledku: Pane, dej mi duše, ostatní si vezmi!“⁵⁹*

⁵⁷ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 313

⁵⁸ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 317

⁵⁹ ALBERTI P. Světec Don Bosko, Křesťanská akademie Řím 1977. s. 320

3.6 Salesiáni mému srdci bližší

Jako katolička jsem se o Donu Boskovi dozvíдалa již v náboženství na základní škole, ale užší vztah vznikl v roce 1998, kdy jsem trávila svoji dovolenou ve slovenském městě Šaštín – Stráže. Zde stojí bazilika Panny Marie Sedmibolestné, ke které patří i gymnázium Dona Boska a kde také dožívají členové řádu Salesiánů. S jedním takovým jsem se seznámila a on mě přivedl do skupiny mladých salesiánů, s kterými mě už léta pojí nádherné a vzácné kamarádství, jezdím za nimi několikrát ročně a setkání s nimi mě vždy velmi obohatí a naplní. I když je u nás v Česku dost středisek salesiánů, mé srdce je bližší a věrné Slovensku a Šaštínu. Na Slovensko přišli salesiáni, kteří byli formováni v Itálii, na pozvání biskupů Slovenska 8. září roku 1924 a usadili se již ve zmíněném Šaštíně. Prudký rozvoj neúnavné práce pro mládež v třinácti domech na Slovensku byl násilně zlikvidovaný v noci z 13. na 14. dubna roku 1950. Následovali procesy pro vymyšlené důvody protistátní činnosti a 44 spolubratrů bylo odsouzených na víc jak 300 roků vězení. Ale ani časy pronásledování nezastavili apoštolskou práci salesiánů. Po skončení „ilegální“ činnosti, apoštolátu mezi malými skupinami, vysvěcení a skládání slibů bez účasti veřejnosti dnes v salesiánských domech v Bratislavě, Bardějově, Dubnici nad Váhom, Nové Dubnici, Partizánském, Košicích, Michalovcích, Humenném, Šaštíně, Trnavě, Žilíně, Banské Bystrici a na misiích pracuje 235 salesiánů. Sdružení salesiánských spolupracovníků v Šaštíně vzniklo 26. září 1996. Ale vraťme se zpět do začátků. V Šaštíně existuje starobylá farnost s původně gotickým kostelem na Šaštínském náměstí. Později byl přestavěn v barokním stylu. Byl zde archiděkanát. Později sem byli přivoláni Paulíni, kteří zde vystavěli kostel a klášter, který byl v roce 1786 zestátněn. 8. září roku 1924 po převzetí správy Šaštínské farnosti salesiáni kostel obnovili, opravili. Bohužel v roce 1950 byl klášter zabrán Ministerstvem vnitra a vznikly zde sklady. Farnost spravovali diecézní kněží, s krátkým přerušením v roce 1968 – 70, kdy ji spravovali Salesiáni dona Boska. Po sametové revoluci spravují farnost opět Salesiáni.

Dne 23. listopadu roku 1964 ve svém apoštolském listě papež Pavel VI. vyhláší Nrodní svatyni v Šaštíně za baziliku minor. *„Aj my sa chceme usilovať o vzrast úcty k Panne Márii a preukázat' slovenskému duchovenstvu a veriacim svoju otcovskú lásku a preto týmto listom z plnosti svätej apoštolskej moci natrvalo povyšujeme tento chrám, zasvätený Bohu na počesť preblahoslavenej Panny Márie Sedembolestnej v mestečku Šaštín, na*

hodnosť baziliky minor so všetkými právami a výsadami, ktoré riadne prináležia tomuto titulu...“⁶⁰

Klášterní komplex s kostelem Panny Marie Sedembolestnej v Šaštíne patří mezi nejvýznamnější barokní stavby na Slovensku. Poutní tradice trvající od roku 1564 měla velký význam pro duchovní pozdvižení národa a zároveň kulturně-společenský dosah přesahující rámec Slovenska.

⁶⁰ SANDTNER Štefan, Tie Šaštínske zvony, vydavateľstvo DON BOSCO, Bratislava 2002. s. 100 ISBN 80-88933-89-7

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM

4.1 Úvod

Předešlé kapitoly byly věnovány životu a odkazu Giovanni Bosca, jeho nástupcům, vzniku salesiánů, zapojení do jejich společenství a učitelům mládeže v městě Šaštín – Stráž. Následující část mé bakalářské práce bude věnována výzkumu, který jsem realizovala za účelem získání informací o fungování Salesiánů u nás a na Slovensku. Výzkum se mohl uskutečnit díky mé dlouholeté spolupráci se střediskem, kde jsem se podrobně seznámila s prostředím, pracovníky.

4.2 Cíl výzkumu a jeho význam

Jako cíl provedeného výzkumu jsem si zvolila nalézt odpovědi na otázky, směřující k **zjištění významu a životnosti salesiánského hnutí v současnosti u nás a na Slovensku**, což lze považovat za hlavní výzkumnou otázku.

4.3 Metoda výzkumu

Pro výzkumnou část bakalářské práce jsem se rozhodla užít metodu kvalitativního výzkumu, neboť jej ve vztahu ke zkoumanému tématu považuji za daleko vhodnější a přínosnější. Zvolila jsem kvalitativní výzkum pomocí rozhovorů. Rozhovory byly standardizované, u všech respondentů obsahovaly stejné množství otázek ve shodném pořadí. Výpovědi respondentů jsem písemně zaznamenávala. Poté jsem provedla analýzu rozhovorů s cílem najít odpověď na mnou vytyčené otázky.

4.4 Popis zkoumaného vzorku

Za zkoumaný vzorek bylo vybráno šest salesiánů, z toho tři působí v Brně-Žabovřeskách, další tři pocházejí ze Šaštína-Stráže. Z toho přímo pedagogicky pracují rovněž tři respondenti, všichni byli kněží.

4.5 Analýza a interpretace výsledů výzkumu

Samotné rozhovory byly zaznamenávány pomocí digitálního diktafonu a následně převedeny do psané podoby. V této části své bakalářské části uvádím již zpracovaná data, která jsem analyzovala prostřednictvím otevřeného kódování, obohacená o nejzajímavější výpovědi respondentů.

Můj hlavní rozhovor je veden se salesiánským misionářem Jozefem Hrdým, nazývaným Don José, který prožil skoro 40 let v Chile. Začínal na jihu v Punta Arenas, ale znají ho i v hlavní městě Santiago nebo v městečku Lineares, kde zachránil a vybudoval nejlepší hospodářskou školu v Jižní Americe.

Milý José, jak jste se dostal k salesiánům?

„Pochádzám z Ostradíc, kde pôsobil saleziánský kňaz Anton Václav. Od neho som sa dozvedel o živote saleziánov. Najviac ma priťahoval šport. Tak som začal študovať na saleziánskom gymnáziu v Šaštíne. Bolo to ešte pred Druhou svetovou vojnou.“

Takže na vině je sport?

„Áno. Po maturite sme študovali pedagogiku, ku ktorej patrili aj tri roky pedagogickej praxe. Dva roky som strávil v Trnave, kde som mal na starosti miništrantov a rozvoj mládeže. Venoval som sa hlavne športu. Hrával som futbal každý deň. Keď sme mali prednášku, vyšiel som na vežu a pozeral som sa aspoň cez ďalekohľad. Občas sme s kamarátom utiekli pod kupolu, odkiaľ bol pekný výhľad na ihrisko a keď sme sa vrátili do kaplnky, boli sme po kolená od špiny. (Smích). Milovali sme futbal.“

Z Trnavy jste později odešli?

„Poslali ma do Bratislavy na Trnávku, a potom na Miletičovú ulicu, kde som fungoval ako organista. Popritom som mal na starosti šport v Ružinove, kde som mal viac ako sto hráčov.“

Zaměřili jste se hlavně na fotbal?

„Vychovali sme aj skvelých stolných tenistov. Náš športový systém bol tak prepracovaný, že sme vychovali skvelých futbalistov, stolných tenistov aj volejbalistov. Nejpodstatnejšie bolo, že od skorého rána do večera bolo v našom Športovom centre plno detí a mládeže. Bohužiaľ, v roku 1948 nás obsadili komunisti.“

Co jste dělali poté, co Vás obsadili?

„V tých časoch sa už navoním vedelo, že demokratický systém padne. Lenže naši predstavení tomu neverili. A nakoniec zistili, že boli ešte horší. Tak za mnou prišiel Ernest Macák a hovorí: „Bolo by dobré, keby si išiel za hranice. Zorganizujeme to tak, aby všetci bohoslovci odišli študovať do Talianska. Ty aj s твоjím kamarátom pôjdete prví. Potom som dostal telegram, o ktorom nikto nevedel, ani moji predstavení. Na druhý deň, 22. decembra 1949, som išiel do Moravského sv. Jána, tam sme prešli cez rieku Moravu do Rakúska. Následne sme nastúpili na rýchlík do Linza, dve hodiny každého osobne kontrolovali vojáci. Prežíval som obrovské napätie. Keď sme konečne prešli do Americkej zóny, uvoľnil som sa.“

Jak jste se dostali do Turína?

„O palici. Keď sme prišli na univerzitu, niekto rozniesol správu, že príde jeden študent z Československa, ktorému Rusi prestrelili na úteku koleno. Tak som bol veľký hrdina. (Smích).“

Kolik jste měl v tu dobu let?

„Dvadsaťsedem. Dokončil som štúdiá a prvého júla roku 1953 ma vysvätili v Turíne za kňaza. Potom som mal študovať za doktora teológie. Predstavení mi oznámili, že pôjdem do Južnej Ameriky. Krátko na to som išiel do Janova a nalodil sa na loď do Venezuely.“

Vaše cesta skončila ve Venezuele?

„Kdeže. Hneď po vylovení som stretol jedného misionára, ktorý bol na ceste do Chile. Určili ho na juh do Punta Arenas a presvedčil ma, že je s predstavenými zadobre, a že kľudne môžeme ísť na juh obidvaja. Tak som išiel. Prešli sme cez Panamský prieplav na Tichý oceán a doplávali sme na chilské pobrežie. Odtiaľ sme pokračovali vlakom do Santiaga a nakoniec lietadlom do Punta Arenas. To je úplne na juhu Chile pri Ohňovej zemi. Dostali sme starú faru. On bol farárom a ja som mal na starosti oratórium.“

Nebylo Vám smutno po Slovensku?

„Vöbec nie. Tam sú skvelí a dobrí ľudia, na ktorých si človek rýchlo privykne. Nebolo času myslieť na smútok. Keď som neskôr pôsobil v hlavnom meste Santiagu, v Ústredí mládeže sv. Dominika Sávia som sa staral o päťsto mladých od 16 rokov. Medzi mladými som bol vždy šťastný. Bol som direktorom oratória, kde sme organizovali športové skupiny, divadelné skupiny a inú kultúrnu činnosť.“

V hlavním městě Chile jste byli asi velmi populární...

„V Santiagu som bol dlhé roky ako „malý pán boh.“ Okrem dvoch kostolov sa mi tam podarilo vybudovať plno nádherných projektov pre mládež. Moja práca spočívala v tom, že som sa na konci všetkého smial. Zo všetkého som si robil žarty. Aj zo seba.

Po návrate z Ameriky som si všimol, že takmer všade na Slovensku sú vážne tváre. Všetko sa tu berie akosi veľmi prísne.“

Máte recept na radosť?

„Základom radosti sú dve veci, láska a pokoj. Don Bosco a František Saleský mali úžasne silný charakter. Aj vďaka tomu, že boli láskaví, úctiví a vedeli znášať chyby toho druhého, vedeli odpúšťať, a to im vracalo pokoj, preto mali radosť zo života.“

Kde se ve Vás bere optimismus?

„Vždy som bol optimista. Keď som odchádzal do Ameriky, nemal som pri sebe takmer nič okrem dobrej nálady. Keď som sa po rokoch vrátil lietadlom na Slovensko, mal som v kufríku 25 kíl. Viac sa prevážať nemôže. (Smích). To je celý môj majetok. Všetko som tam nechal. Nemám nič a som úplne spokojný.“

Další respondenti odpovídali na položené otázky takto:

Jaké jste měl rodinné zázemí, z jaké rodiny pocházíte a kdo Vás vedl ke křesťanství?

Marek Nádaský, ředitel Gymnázia Jana Boska, 45 let: *„Pochádzam z katolíckej rodiny, vo výchove ma k náboženstvu viedla najmä matka, ktorá bola veľmi zbožná. Otcov brat bol salezián v emigrácii, takže sme doma mali aj náboženskú literatúru.“*

Mgr. František Čunderlík, vedoucí Oratoria Šaštín, 42 let: *„Bol som vychovávaný už od mala v katolíckej rodine. Celá moje rodina bola veľmi pobožná.“*

Radek Gottwald, ředitel komunity Brno – Žabovřesky, 52 let: *„Pocházím z katolické rodiny, všichni byli věřící a tím ovlivnili můj další život.“*

P. Josef Klinkovský, spolubratr Brno – Žabovřesky, 42 let: *„Asi jako ostatní spolubratři jsem z katolické rodiny, pocházím ze Zlína, kde jsem od malých let ministroval. K náboženství mě vedla nejvíce babička.“*

P. Jan Stuchlík, administrátor farnosti Brno – Žabovřesky, 56 let: *„Naše rodina nebyla nějak věřící, i já jsem nejprve vystudoval Přírodovědeckou fakultu a pracoval jako řadový zaměstnanec. Až později jsem potají dostudoval teologii a začal působit u Salesiánů v Praze.“*

Vliv církve na osobnost: Proč jste si vybral dráhu salesiána?

Marek Nádaský, ředitel Gymnázia Jana Boska, 45 let: „Študoval som na UMB v Banskej Bystrici - bez vplyvu SDB, v predchádzajúcom období ešte počas gymnázia som bol trikrát s SDB na duchovných cvičeniach. Jednou mi volal mi strýko – salezián, ktorý už pôsobil v Šaštíne, či by som nechcel ísť učiť na Gymnázium. Prišiel som tam a už som tam 17 rokov.“

Mgr. František Čunderlík, vedoucí Oratoria Šaštín, 42 let: „Na vysokej škole som sa stretol s Markom. Od detstva som chcel pracovať s mladými, tak mi jeho ponúka pre vedúce postavenie v oratku urobila veľkú radosť.“

Radek Gottwald, ředitel komunity Brno – Žabovřesky, 52 let: „Brno znám už z dob studií na VUT v letech 1985 - 1990. Vždy jsem chtěl pracovat v salesiánské komunitě a dostal jsem se sem díky provinciálovi.“

P. Josef Klinkovský, spolubratr Brno – Žabovřesky, 42 let: „Již odmala jsem slýchal v náboženství o Donu Boscovi a jeho život a práce s mladými mě velmi zaujala. Vždy jsem chtěl být jako on.“

P. Jan Stuchlík, administrátor farnosti Brno – Žabovřesky, 56 let: „Jak jsem již říkal, byl jsem poslán do Prahy k Salesiánům a tak mi to nějak zůstalo.“

Co je pro Vás největším přínosem v práci, kterou vykonáváte?

Marek Nádaský, ředitel Gymnázia Jana Boska, 45 let: „Chcel som byť učiteľom a myslím, že som sa v tom povolání našiel...Baví ma to, je zde dobrý kolektiv, s niektorými mám kamarátské vzťahy. Takisto so saleziánmi mám dobré vzťahy.“

Mgr. František Čunderlík, vedoucí Oratoria Šaštín, 42 let: „Som rád, že dokážeme vychovať mladých chlapcov vo viere v Boha, že do nášeho oratka chodí veľa chlapcov a dávame im dobrý príklad pre život.“

Radek Gottwald, ředitel komunity Brno – Žabovřesky, 52 let: „Mým úkolem je tady v komunitě animovat a vést spolubratry. Zapojuji se do vedení ministrantů a do doprovázení vysokoškoláků a tak jsem rád, že můžu pracovat s mládeží.“

P. Josef Klinkovský, spolubratr Brno – Žabovřesky, 42 let: „Moje činnost salesiána se dělí mezi středisko, farnost a komunitu. Pracuji zde s ministranty, s dětmi a mladými lidmi ve volné oratoři a také se skupinou salesiánů spolupracovníků. Jsem nadšený, že jsem v této komunitě a každý den mě práce plně obohacuje.“

P. Jan Stuchlík, administrátor farnosti Brno – Žabovřesky, 56 let: *„Jsem rád, že zde v Brně – Žabovřeskách můžu působit jako administrátor. I když je to práce náročná, je krásná. Co víc si může člověk přát, než pracovat s mladými, že.“*

Váš největší zážitek v Salesiánském centru, kde působíte?

Marek Nádaský, ředitel Gymnázia Jana Boska, 45 let: *„Asi paradoxné: keď chceli salesiáni našu školu zrušiť v roku 2008, celý kolektív nás to dalo dokopy, začali sme sa modliť. Podarilo sa nám vybaviť, že umožnili zmenu zriaďovateľa školy...“*

Mgr. František Čunderlík, vedoucí Oratoria Šaštín, 42 let: *„Stejně ako Marek. Každý rok je veľkým zážitkom, lebo škola má pravidelne finančné problémy atď. A vždy sa to podarí nejako preklenúť. Vďaka Bohu.“*

Radek Gottwald, ředitel komunity Brno – Žabovřesky, 52 let: *„Můžu říct, že každý den je pro mě velký zážitek, mám radost, jak se dílo rozvíjí.“*

P. Josef Klinkovský, spolubratr Brno – Žabovřesky, 42 let: *„Moje největší zážitky jsou spojené s táborem, který každý rok pro děti připravujeme a na každém si užijeme spoustu legrace a vnímám tu soudržnost dětí mezi sebou.“*

P. Jan Stuchlík, administrátor farnosti Brno – Žabovřesky, 56 let: *„Každý den je velký zážitek. Nabízíme pestrou škálu zájmově vzdělávacích aktivit. Z nabídky kroužků si mohou vybrat předškolní děti, školní děti, studenti i dospělí v několika oblastech - hudební, sportovní a pohybová, kreativní, vzdělávací. Individuální přístup, snaha o vyvážený rozvoj osobnosti člověka a preventivní systém Dona Boska charakterizují styl, který v kroužcích používáme a tak pracujeme. Máme také Klub maminek, který zahrnuje výtvarné a pohybové aktivity pro rodiče s malými dětmi. Pořádáme také přednášky a jiné příležitostné akce. Provozujeme také volnou oratoř pro mládež. Je toho hodně, čím se zabýváme a práce s mládeží je vždy zážitek.“*

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo představit a přiblížit život Dona Boska, jeho předchůdce Františka Saleského a řeholní společnost salesiánů, také přiblížit princip preventivního výchovného systému. Jednoznačně lze říci, že odkaz Dona Boska, jeho myšlenky, nápady, způsob života a výchovy jedince, má své místo nejen v historii, ale také v současné společnosti. Důkazem je působnost salesiánů po celém světě a také neustálý vznik nejrůznějších programů na podporu výchovy a rozvíjení osobnosti mladého člověka.

Ačkoli by se mohlo zdát, že se salesiáni díky své participaci v katolické církvi budou věnovat pouze věřící mládeži, opak je pravdou. Jejich cílem je navázat kontakt s každým, kdo do jejich společnosti přichází, nedělají rozdíly, nikdo pro ně není více ani méně, snaží se dosáhnout rovnováhy. Stejným pohledem vnímají salesiány také samotní mladí jedinci, náboženství pro ně není překážkou. Velká většina z nich nevyznává žádný druh víry, a přesto si mnohdy se salesiány rozumí více, než s vlastní rodinou.

V čem tedy spočívá tajemství úspěchu salesiánské pedagogiky? Jsou to tři základní hodnoty, které každý salesián ctí a dodržuje – rozum, laskavost a víra. Pokud bude jedinec vychováván v prostředí plném lásky, porozumění, bezpečí a ochoty naslouchat a pokud v jeho životě bude neustále přítomna osoba, která ho povede ke správnému jednání a myšlení, bude mu ukazovat cestu k důstojnému životu ve svobodě a spravedlnosti, potom z takového člověka vzejde šťastný občan, který má možnost žít spokojeným a kvalitním životem, který společnost uznává.

Dej mi duše a ostatní si ponech – heslo, které vystihuje veškerou podstatu salesiánské pedagogiky. Duše mladého člověka je pro ně vším a jen díky její správné formaci se může dospívající stát správným a dobrým občanem a zároveň tak zajistit budoucnost celé naší společnosti, a to bez ohledu na to, zda je vychováván ve své vlastní rodině či institucionální péči. Obě skupiny jedinců mají stejná práva na stejné postavení ve společnosti a o zachování této rovnocennosti budou salesiáni svým počínáním vždy usilovně bojovat.

Rozhodující je praktická část, která předvedla obraz významu a působení Salesiánských centrem v České a Slovenské republice na sociální pedagogiku. Nejvýznamnější je Don Bosko, na rozdíl od sociální práce učí a to je cíl salesiánů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ALBERTI P. *Světec Don Bosko*. Vyd. 2. Křesťanská akademie Řím 1977, 326 s.
2. BOSCO Jan. *Pravidla pro domy Společnosti sv. Františka Saleského*. Tiskárna Typia v Mor. Ostravě, 53 s.
3. BOSCO Jan. *Salesiánští spolupracovníci neboli praktický způsob, jímž možno prospěti všeobecné mravnosti a pokroku společnosti lidské*. Salesiánský inspektorát, Moravská Ostrava, 44 s.
4. BOSCO Jan. *Základy katolického náboženství*. Praha 1942, 19 s.
5. BOSCO Teresio. *Don Bosko*. Vyd. 2. Praha: Portál, 1991, 438 s. ISBN 80-85282-01-3
6. BOSCO Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem*. Praha: Portál, 1994, 56 s.
7. BOSCO Teresio. *Maminka Markéta*. Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2006, 166 s. ISBN 80-7266-234-1
8. BOSCO Teresio. *Život Dominika Savia*. Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2005, 231 s. ISBN 80-7266-205-8
9. BROCARDO Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, 210 s.
10. CĀSTANO Luigi. *Don Filip Rinaldi*. Nakladatelství Portál 1994, 178 s. ISBN 80-85282-98-4
11. FERRERO Bruno. *Šťastní rodiče, Křesťanská výchova podle Dona Boska*. Vyd.1. Praha: Portál, 2004, 147 s. ISBN 80-7178-937-2
12. HOLKOVÁ Marie. *Tvář plná světla*. Vyd. 1. Zvon – české katolické nakladatelství Praha 1992, 143 s. ISBN 80-7113-059-1
13. IHNÁT Jan, HERYÁN Ladislav. *Můj život pro mladé*. Portál, s.r.o. Praha 2007, 226 s. ISBN 978-80-7367-2478
14. JOB Pavol. *Čerpajme z modrosti dona Bosca*. Bratislava: Oto Németh, 1998, 127 s. ISBN 80-967639-9-7

15. KAPLÁNEK Michal. *Výchova v salesiánském duchu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 117 s. ISBN 978-80-262-0126-7
16. *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, 468 s.
17. KOPECKÝ Jaroslav. *Hrdinství pro každý den*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996, 100 s. ISBN 80-7178-119-3
18. KOPECKÝ Jaroslav. *Život a dílo sv. Františka Saleského*. Praha: Portál, 1995, 63 s. ISBN – 80-7178-055-3
19. KŘÍŽKOVÁ Marie. *Knih víry, naděje a lásky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996, 222 s. ISBN 80-7178-122-3
20. MOREL Claudie. *15 dní s Františkem Saleským*. Nakladatelství Cesta, 1998, 19 s. ISBN 80-85319-75-6
21. QUARZO Guido. *Don Bosco mi ukazoval cestu, Život blahoslaveného Dona Ruy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 103 s. ISBN 978-80-262-0011-6
22. RAVIER André. *Moudrý člověk a světec František Saleský*. Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří 1998, 263 s. ISBN 80-7192-364-8
23. SALESKÝ František. *Pojednání o lásce k Bohu*. Vyd. 1. Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 2003, 589 s. ISBN 80-7266-140-X
24. SALESKÝ František. *Úvod do zbožného života*. Vyd. 2. Karmelitánské nakladatelství Vydří, 2003, 92 s. ISBN 80-7192-686-8
25. SANDTNER Štefan. *Tie Šaštínske zvony*. DON BOSCO, Bratislava, 2002, 102 s. ISBN 80-88933-89-7
26. *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského*. 1984, 255 s.
27. ŠTECHOVÁ Marie. *Život světcův, Svatý Jan Bosco*. Nakladatelství A. Neuberta v Praze 1937, 645 s.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – ukázka rozhovoru

Příloha č. 2 - Pohled na baziliku Šaštín - Stráže

ORIGINÁLNÍ PŘEPIS ROZHOVORU
Pořízen v Šaštíně – Stráží dne 24.11.2013
Don José Hrdý

Milý José, jak jste se dostal k salesiánům?

„Pochádzám z Ostradíc, kde pôsobil saleziánský kňaz Anton Václav. Od neho som sa dozvedel o životě saleziánov. Najviac ma priťahoval šport. Tak som začal študovať na saleziánskom gymnáziu v Šaštíne. Bolo to ešte pred Druhou svetovou vojnou.“

Takže na vině je sport?

„Áno. Po maturite sme študovali pedagogiku, ku ktorej patrili aj tri roky pedagogickej praxe. Dva roky som strávil v Trnave, kde som mal na starosti miništrantov a rozvoj mládeže. Venoval som sa hlavne športu. Hrával som futbal každý deň. Keď sme mali prednášku, vyšiel som na vežu a pozeral som sa aspoň cez ďalekohľad. Občas sme s kamarátom utiekli pod kupolu, odkiaľ bol pekný výhľad na ihrisko a keď sme sa vrátili do kaplnky, boli sme po kolená od špiny. (Smích). Milovali sme futbal.“

Z Trnavy jste později odešli?

„Poslali ma do Bratislavy na Trnávku, a potom na Miletičovú ulicu, kde som fungoval ako organista. Popritom som mal na starosti šport v Ružinove, kde som mal viac ako sto hráčov.“

Zaměřili jste se hlavně na fotbal?

„Vychovali sme aj skvelých stolných tenistov. Náš športový systém bol tak prepracovaný, že sme vychovali skvelých futbalistov, stolných tenistov aj volejbalistov. Nejpodstatnejšie bolo, že od skorého rána do večera bolo v našom Športovom centre plno detí a mládeže. Bohužiaľ, v roku 1948 nás obsadili komunisti.“

Co jste dělali poté, co Vás obsadili?

„V tých časoch sa už navoním vedelo, že demokratický systém padne. Lenže naši predstavení tomu neverili. A nakoniec zistili, že boli ešte horší. Tak za mnou prišiel Ernest Macák a hovorí: „Bolo by dobré, keby si išiel za hranice. Zorganizujeme to tak, aby všetci Bohoslovci odišli študovať do Talianska. Ty aj s tvojím kamarátom pôjdete prví. Potom som dostal telegram, o ktorom nikto nevedel, ani moji predstavení. Na druhý deň, 22. decembra 1949, som išiel do Moravského sv. Jána, tam sme prešli cez rieku Moravu do Rakúska. Následne sme nastúpili na rýchlik do Linza, dve hodiny každého osobne kontrolovali vojáci. Prežíval som obrovské napätie. Keď sme konečne prešli do Americkej zóny, uvoľnil som sa.“

Jak jste se dostali do Turína?

„O palici. Keď sme prišli na univerzitu, niekto rozniesol správu, že príde jeden študent z Československa, ktorému Rusi prestrelili na úteku koleno. Tak som bol veľký hrdina. (Smích).“

Kolik jste měl v tu dobu let?

„Dvadsaťsedem. Dokončil som štúdiá a prvého júla roku 1953 ma vysvätili v Turíne za kňaza. Potom som mal študovať za doktora teológie. Predstavení mi oznámili, že pôjdem do Južnej Ameriky. Krátko na to som išiel do Janova a nalodil sa na loď do Venezuely.“

Vaše cesta skončila ve Venezuele?

„Kdeže. Hneď po vylovení som stretol jedného misionára, ktorý bol na ceste do Chile. Určili ho na juh do Punta Arenas a presvedčil ma, že je s predstavenými zadobre, a že kludne môžeme ísť na juh obidvaja. Tak som išiel. Prešli sme cez Panamský prielav na Tichý oceán a doplávali sme na chilské pobrežie. Odtiaľ sme pokračovali vlakom do Santiaga a nakoniec lietadlom do Punta Arenas. To je úplne na juhu Chile pri Ohňovej zemi. Dostali sme starú faru. On bol farárom a ja som mal na starosti oratórium.“

Nebylo Vám smutno po Slovensku?

„Vöbec nie. Tam sú skvelí a dobrí ľudia, na ktorých si človek rýchlo privykne. Nebolo času myslieť na smútok. Keď som neskôr pôsobil v hlavnom meste Santiagu, v Ústredí mládeže sv. Dominika Sávia som sa staral o päťsto mladých od 16 rokov. Medzi mladými som bol vždy šťastný. Bol som direktorom oratória, kde sme organizovali športové skupiny, divadelné skupiny a inú kultúrnu činnosť.“

V hlavním městě Chile jste byli asi velmi populární...

„V Santiagu som bol dlhé roky ako „malý pán boh.“ Okrem dvoch kostolov sa mi tam podarilo vybudovať plno nádherných projektov pre mládež. Moja práca spočívala v tom, že som sa na konci všetkého smial. Zo všetkého som si robil žarty. Aj zo seba. Po návrate z Ameriky som si všimol, že takmer všade na Slovensku sú vážne tváre. Všetko sa tu berie akosi veľmi prísne.“

Máte recept na radost?

„Základom radosti sú dve veci, láska a pokoj. Don Bosco a František Saleský mali úžasne silný charakter. Aj vďaka tomu, že boli láskaví, úctiví a vedeli znášať chyby toho druhého, vedeli odpúšťať, a to im vracalo pokoj, preto mali radosť zo života.“

Kde se ve Vás bere optimismus?

„Vždy som bol optimista. Keď som odchádzal do Ameriky, nemal som pri sebe takmer nič okrem dobrej nálady. Keď som sa po rokoch vrátil lietadlom na Slovensko, mal som v kufríku 25 kíľ. Viac sa prevážať nemôže. (Smích). To je celý môj majetok. Všetko som tam nechal. Nemám nič a som úplne spokojný.“

Příloha č. 2

